

8-9/96
leto 65

Hmeljar

AVGUST-SEPTEMBER 1996, ŽALEC, S. 129 - 160

ISSN 1318 - 6138

foto: M. Zupančič

Ohranimo kvaliteto hmelja od njive do vreče !

VSEBINA

2. REDNA SEJA SKUPŠČINE HMELJ. ZDRUŽENJA SLOVENIJE - GIZ.....	131
ZABELEŽKA POGOVORA NA MINISTRSTVU ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO V LJUBLJANI DNE 08.07.1996	132
S SEJE HMELJNE KOMISIJE	134
OPOZORILO HMELJARJEM.....	135
VARSTVO V PROMETU MED OBIRANJEM	136
DINAMIKA RAZVOJA HMELJA IN NAČIN SPREMLJANJA TEHNOLOŠKE ZRELOSTI	140
OPAŽANJA PRI SPRAVILU PRIDELKA HMELJA V LETU 1995	141
ODSLEJ VEČ POZORNOSTI TUDI SUŠENJU HMELJA	142
SUŠILNICA NE BO PRIKRILA NAPAK OBIRANJA.....	143
PRIHODNOST HMELJARSTVA JE V KAKOVOSTI.....	146
DOLOČANJE KAKOVOSTI HMELJA V LABORATORIJU	147
PREVZEM HMELJA V HMEZAD EXPORT IMPORT V LETU 1996	152
PRODAJA HMELJA.....	155
PRI SERDONERJEVIH V PARIŽLJAH	156
JANEZ HAUSENBICHLER.....	158

Revija Hmeljar, Žalskega tabora 2, 3310 ŽALEC

Izdajatelj in založnik: Hmeljarsko združenje Slovenije

Glavni in odgovorni urednik: Martina Zupančič; Urednik strokovne priloge: Miljeva Kač; člani uredniškega odbora: Marjana Natek, Franc Puklavec, Marjan Drobne, Janez Luževič, dr. Lojze Četina, mag. Iztok Košir, mag. Marta Dolinar, Drago Gajšek, Vinko Drča; lektor: Anka Krčmar

TISK: HARI tisk, Dobriša vas 36, Petrovče; Frekvenca 12 - krat letno

Revija je po mnenju št. 23/40 pristojnega organa uvrščena med proizvode informativnega značaja, za katerega se plačuje davek od prometa proizvoda po 5 % stopnji.

Naklada: 700 izvodov

2. REDNA SEJA SKUPŠČINE HMELJARSKEGA ZDRUŽENJA SLOVENIJE - GIZ

Dne 19.06.1996 je bila v terasni dvorani Hmezad Export-Importa v Žalcu 2. redna seja Hmeljarskega združenja Slovenije - GIZ. Od skupnih 147,88 glasov je bilo prisotnih 101,17 glasov oziroma 68,41 %. Od ostalih vabljenih se je seje skupščine udeležil župan žalske občine gospod prof. Milan Dobnik, seji je prisostvoval tudi notar gospod Srečko Gabrilo.

Po proceduralnih formalnostih o imenovanju organov skupščine je skupščina sprejela sklep, naj se sedež združenja prenese na Cesto žalskega tabora 1 in naj se kot pogoj za direktorja združenja visokošolska izobrazba zniža v višješolsko.

foto: M. Zupančič

Skupščina 19. junija 1996 je bila živahna.

Skupščina je potrdila uresničevanje sklepov in zapisnike: 8. redne seje Hmeljarskega združenja Slovenije, 1. redne seje skupščine Hmeljarskega združenja Slovenije in 1. izredne seje Hmeljarskega združenja. V zvezi z zapisniki oziroma sklepi je sprejela sledeče sklepe:

1. Skladno z 9. sklepom 8. redne seje skupščine Hmeljarske družbe Slovenije z dne 26.07.196 in sklepom upravnega odbora združenja z dne 30.05.1996 se potrdi lestvica za prevzem in plačilo hmelja sorte aurora po vsebnosti alfe, kot sledi:

alfa v % (brez vode)	cena v %
- manj od 7,5	90
- od 7,5 do 9,5	100
- nad 9,5	110

Vzorec za ugotavljanje vrednosti alfe in vlage je povprečni vzorec vzorcev iz do 40 vreč.

2. 1. Osrednja cena plačila po alfi mora zajeti 75 % količine hmelja.

2. Rok za pregled hmelja aurore po vsebnosti alfe je 15. november 1996. Opravljene meritve, vključno s 15.11., bodo veljale tudi za kasnejši prevzem hmelja. sorte aurora.

3. Za proizvajalce, ki aurore ne bodo oddali do tega roka, se opravi pregled za prevzem in plačilo hmelja po kriterijih glede na padanje alfe. Za sprejem kriterijev se pooblašča upravni odbor.

3. Upravni odbor je zadolžen za preučitev porabe delovnih ur, potrebnih za meritve vlage in alfe ter primesi hmelja.

4. 1. Pričeti je treba z načrtnim prehajanjem na vzgojo sort hmelja z višjim % alfe (aurora).

2. Sprejme se razmerje cene med savinjskim goldingom in auroro letnika 1996, ki je v razmerju 1 : 1,20.

3. Upravni odbor se zadolži za količinsko in vsebinsko usmeritev sort hmelja letnika 1997 in 1998.

V nadaljevanju je skupščina sprejela in potrdila poslovna poročila o delu upravnega odbora združenja in Hmeljarskega združenja za leto 1995, poročilo o realizaciji prihodkov in odhodkov združenja za leto 1995, končni obračun hmelja let-

foto: M. Zupančič

Za življenjsko delo in zasluge v hmeljarstvu je hmeljarsko združenje podelilo kipec štangarja dr. Dragici Kralj.

nika 1994, poročilo o poslovanju Hmezad Export-Importa za leto 1995 in o poteku lastninjenja, poročilo o delu Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo za leto 1995 s programom dela za leto 1996 ter program dela in predračun prihodkov ter odhodkov Hmeljarskega združenja Slovenije za leto 1996.

Najvišje hmeljarsko priznanje - skulptura hmeljarja - je bilo za dolgoletno ustvarjalno delo na področju hmeljarstva podeljeno gospe dr. Dragici KRALJ in za 50-letnico delovanja Hmeljni komisiji Slovenije, za katero je prevzel priznanje gospod Marijan Drobne, tajnik komisije.

Jože BREŽNIK, dipl.ing.agr.

IDEJA

Med kmetijsko oddajo Ljudje in zemlja 28.7.1996 se je porodila misel:

"Ali bi lahko v premeno hmeljišč sejali konopljo?"

Priznanje Hmeljni komisiji je s ponosom prevzel tajnik dipl.ing. Marjan Drobne. foto: M. Zupančič

ZABELEŽKA POGOVORA NA MINISTRSTVU ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO V LJUBLJANI DNE 08.07.1996

PRISOTNI: minister prof.dr. Jože Ošterc, državni sekretar Ivan Obal, Rudi Janežič, Vinko Drča, Iztok Košir, Slavko Leskovšek, Anton Rančigaj, Drago Gajšek in Jože Brežnik.

PROBLEMATIKA: Intervencije v hmeljarstvu v letu 1997.

Ker je hmeljarstvo v zelo težkem ekonomskem položaju, smo na Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju: MKGP) poslali obširno informacijo o stanju v hmeljarstvu.

Z namenom, da bi seznanili širšo javnost, smo 10. junija 1996 organizirali okroglo mizo o hmeljarski problematiki, katere sta se udeležila minister prof.dr. Jože Ošterc in svetovalka vlade gospa Špela Terpin.

Danes želimo konkretne odgovore na naše predloge glede vključitve v intervencije za hmeljarstvo v letu 1997.

PREDLOGI IN ODGOVORI

Povečanje izvoznih stimulacij za 20 %;

Odgovor MKGP: carine se bodo po novem letu zaradi pridruženega članstva v EU zmanjšale. Kvota stimulacij (denarja) je za posamezne panoge določena. Možen je dogovor, kam denar usmeriti (primer vinogradništva, kjer je usmerjen ves intervencijski denar v obnovo vinogradov). Sicer pa bo MKGP moralo v letu 1997 sprejeti nove službe. Vprašanje je tudi cena krmnih žit, na katere je vezana piščančjereja, prašiči in govedo. Vse stimulacije - intervencije - so v SIT in ne več v procentih.

Kreditiranje tekoče hmeljarske proizvodnje z regresirano obrestno mero;

Odgovor MKGP: zaradi izenačitve pogojev pridelovanja bi to bilo možno in bo MKGP

poskušalo zagotoviti sredstva v proračunu za leto 1997.

Zagotovitev dela nepovratnih sredstev (1 mio po ha) za obnovo, prestrukturiranje in rekonstrukcijo hmeljskih žičnic ter oprostitev prometnega davka za investicijski material za hmeljarstvo

in

Dolgoročno kreditiranje izgradnje objektov za hmeljarstvo in nabavo hmeljske mehanizacije s 100 % -no regresirano obrestno mero;

Odgovor MKGP: nepovratnih sredstev ni, razen v vinogradništvu, kjer so se odrekli vsem drugim oblikam financiranja. Država bo še naprej regresirala 80 % obresti (od 10 %) od kreditov za žičnice, mehanizacijo in sušilnice. Razmišljajo o podaljšanju časa regresiranja in moratoriju.

Glede oprostitve prometnega davka na investicijski material za hmeljarstvo so že poskušali, a neuspešno. Lahko se pripravi nov zahtevek (pomagal bi gospod Obal), vendar se ocenjuje, da ne bo uspeha, ker tudi smernice EU tega ne dovoljujejo. (Enak problem je pri plemenskih telicah.) Predlaga se ustanovitev firme za izgradnjo in vzdrževanje žičnic oz. dogovoriti se je potrebno z gospodom Jožetom Dularjem, ali je to možno prek strojnega krožka.

Zmanjšati plačevanje obveznosti iz pogodbenega dela

in

Poenostaviti postopke za zaposlitev sezonske sile iz drugih držav;

Odgovor MKGP: za zmanjšanje obveznosti iz pogodbenega dela ni nobenih možnosti. Glede postopkov se je potrebno dogovoriti z gospodom Jožetom Dularjem.

V času premene hmelja, oprostitev plačila davkov iz katastrskega dohodka oz. najemnine;

Odgovor MKGP: o možnostih bodo razmislili.

Zmanjšanje uvoznih carin za slovenski hmelj na osnovi bilateralnih pogodb;

Odgovor MKGP: Z državami EU bo to urejeno na osnovi pridruženega članstva R Slovenije; za druge, zlasti z republikami nekdanje Jugoslavije in po potrebi še s katerimi drugimi, je to z bilateralnimi

dogovori, na osnovi predlogov hmeljarjev, možno.

Prevzeti obveznosti za celotno financiranje znanstveno razvojnega in svetovalnega dela, kot je to za ostale panoge;

Odgovor MKGP: Z ureditvijo statusa IHP se bodo morale določiti določene finančne relacije.

Finančna podpora za promocijo slovenskega hmeljarstva na Interbrau-u v Munchnu, leta 1997;

Odgovor MKGP: Hmeljarsko združenje Slovenije naj čim prej pripravi in pošlje predlog na MKGP.

Plačilo stroškov Hmeljne komisije;

Odgovor MKGP: o možnostih plačila 50 % stroškov Hmeljne komisije (cca 3,5 mio SIT) v letu 1997 bodo razmislili.

Predlogi plačila davkov na nafto za kmetijske stroje;

Odgovor MKGP: ti predlogi so že bili dani, vendar ni nobenih možnosti za odobritev.

Namakanje v Savinjski dolini - območje Tabor - Gomilsko;

Odgovor MKGP: gospod Jože Obal bo sklical za to vprašanje poseben sestanek.

Jože BREŽNIK, dipl.ing.agr.

Če rabite šivanko

za šivanje

hmeljskih vreč

se oglasite

v skladišču

Hmezad Export Import !

S SEJE HMELJNE KOMISIJE

Hmeljna komisija je na svoji 12. seji obravnavala obseg pridelave hmelja v letu 1996 in vzorčenje hmelja - letnika 1996.

Iz prijav pridelave hmelja v tem letu je razvidno, da hmeljarji obdelujejo hmelj na 2.364 hektarjih, pričakujejo pa pridelek 4.035 ton hmelja.

PRIKAZ OBSEGA IN PREDVIDENEGA PRIDELKA HMELJA V LETU 1996

SORTA	HMELJIŠČA V HEKTARJIH		PRIČAKOVAN PRIDELEK	
	V PRIDELAVI	od tega 1.L.V.	SKUPAJ TON	KG/HA
SG	533	2,50	715	1.341
AU	1.276	52,97	2.420	1.896
BO	326	57,92	503	1854
CE-SORTE	104	7,51	182	1.750
OST.SORTE	125	14,45	215	1,720
SKUPAJ	2.364	138,15	4.035	1.706

Tabela podrobneje prikazuje predvidevanja hmeljarjev tudi po sortah. So pa ta predvidevanja bila obdelana v začetku junija. Junijsko vreme je v veliki meri negativno vplivalo na razvoj rastline. Zaradi teh okoliščin je dejanska slika razvoja hmeljne rastline slabša, kot bi morala biti. Po oceni HK ta pridelek ne bo dosežen.

Vzorčenje hmelja - letnika 1996 bo potekalo tako kot je potekalo do lanskega leta. HK, IHP in HE-I bodo pripravili razpored jemanja vzorcev proporcionalno z nasadi in sortami (v povprečju en vzorec na 10 ha). Pobrani vzorci bodo osnova za izdelavo tipskih vzorcev za prevzem hmelja po kakovostnih razredih in za oceno vsebnosti alfa kislin, vse to po sortah. Vzorce bodo pobrali v času

foto: N.N.

Včasih je luštno blo ...
Na ohranjanje kvalitete hmelja se je bolj pazilo !

od 23. 8. do 15. 9. 1996. Po tem času bo Odbor za vzorčenje opravil oceno letnika.

V odbor za vzorčenje je HK imenovala naslednje strokovnjake hmeljarstva:

mag. Milana Žolnirja, mag. Iztoka Koširja, Andreja Natka, dipl.oec., Edija Omladiča, dipl.oec., Jožeta Časa, Jožeta Irmančnika, Marjana Ribiča, dipl.ing.agr. in Marijana Drobneteta, dipl.ing.agr.

Hmeljna komisija je tudi imenovala odbor za pritožbe v sestavi: Janez Luževič, dipl.ing.agr., predsednik; Irena Friškovec, dipl.ing.agr., članica; in mag. Marta Dolinar, članica.

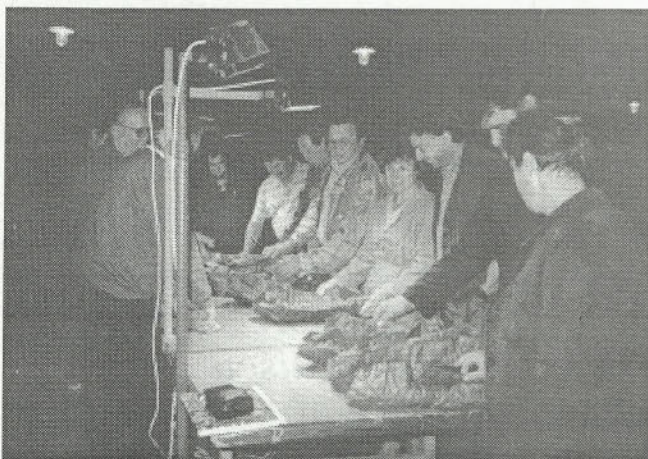

foto: M. Zupančič

Komisija za vzorčenje letnika '95 pri delu.

Marijan Drobne

OPOZORILO HMELJARJEM

V letih, ko je pridelka dovolj, je tudi skrb za kakovosten pridelek manjša, saj edino v tem lahko iščemo vzrok lanski slabši kakovosti priglšenega hmelja. V letih, ko pa narava poskrbi za slabše prideleke, mora hmeljar toliko bolj posvetiti svojo pozornost opraviлом od obiranja do oddaje hmelja, če hoče ohraniti kakovost sadu te žlahtne rastline. Vestnost in pazljivost tudi pri obiranju, sušenju in skladiščenju pridelka bo nagrajena s kakovostnim in dobro prodanim hmeljem, površnost in malomarnost pa zna hmeljarja kaznovati tako, da bodo šli po zlu ves trud in vlaganja med vegetacijo.

S tem opozorilom naj vas spomnim, kaj je v času od obiranja do oddaje hmelja treba upoštevati.

1. Obirati **ZAČNITE**, ko so storžki tehnično zreli. Zorenje zasleduje IHP, zato se ravnajte po njihovih navodilih!

2. Začetek obiranja morate prilagoditi tudi **KARENCI ŠKROPIV**, s katerimi ste nazadnje pred obiranjem varovali rastlino pred škodljivci in boleznimi!

3. **SORTNO ČISTOST** boste ohranili s po sortah ločenim obiranjem, sušenjem in shranjevanjem hmelja!

4. **OBIRALNE STROJE** pravočasno tehnično pripravite za obratovanje, med obiranjem pa uravnajte tako, da bo njihovo delovanje prilagojeno sortam, zrelosti storžkov in vremenskim razmeram. Če le morete, se izogibajte obiranju v neprimernih vremenskih razmerah!

5. Pri **PREVOZIH** hmelja po cestah dosledno upoštevajte prometne predpise in navodila ustreznih organov!

6. Pri transportu svežega hmelja od obiralnega stroja do sušilnice, upoštevajte navodila o **ČASU**, ki mine od obiranja do sušenja in o **TEŽI** v embalaži!

7. Upoštevajte navodila IHP o **TEMPERATURI** sušenja pri posameznih sortah in o **VLAŽNOSTI** pri navlaževanju ter basanju!

8. Pri določanju vlage se ne zanašajte na

lastne občutke, pač pa določajte vlažnost z **MERILNIMI NAPRAVAMI!**

9. **PROSTORI** za shranjevanje suhega hmelja morajo ustrezati pogojem, da se hmelj ne bo vlažil čez dopustno mejo!

10. Pri basanju suhega hmelja v vreče morate paziti, da ne presežete predpisane **TEŽE** (50 - 75 kg), saj se veliko hmelja pokvari prav zaradi nepravilnega basanja!

11. Pri **KAKOVOSTI** hmelja morate upoštevati ob minimalnih zahtevah pravilnika še dodatne zahteve kupcev, ki običajno določila pravilnika zaostrejejo!

MINIMALNE ZAHTEVE pravilnika po kakovosti so, da vsebnosti **NE SMEJO PRESEGATI**:

- **VLAGE** v suhem hmelju 11 %,
- **LISTOV IN PECLJEV** (peclji storžkov so od 2.5 cm dalje) 2 %,
- **ODPADKOV** v hmelju (to so delci hmeljne rastline nastali zaradi strojnega obiranja) 3 %,
- **KROVNIH in CVETNIH LISTIČEV** ločenih od vretenca (pleve) 25 %,
- **SEMENA** 2 %.

12. Ker mora biti ves slovenski hmelj, ki je v prometu, oznamkovan pri Hmeljni komisiji, morate pridelovalci pri oddaji hmelja predložiti kopijo **PRIJAVE PRIDELAVE** za tekoče leto! S tem pridelovalec izkaže poreklo pripeljanega hmelja po kraju, sorti in količini.

13. V času obiranja hmelja so v obratovanju nešteta kolesja in motorji, pod napetostjo so vse električne napeljave in naprave, čez tisoč gorilcev bruha ogenj, vsi traktorji hmeljarjev so v pogonu, ljudje, ki delajo ob tem "kolesju tehnike" pa mnogokrat preutrujeni.

H M E L J A R J I ! ! ! Dosledno upoštevajte navodila in predpise obratovanja posameznih naprav in predpise varstva pri delu, da se vedro razpoloženje "hmeljevega obiranja" 1996 ne sprevrže v grenak spomin nezgode ali celo življenske katastrofe leta 1996!

To opozorilo vam posredujem kot opomnik pri končnih fazah hmeljarjenja z željo, da bi vam bil v pomoč pri doseganju količinskega in kakovostnega pridelka v tem letu!

Za HK: Marijan Drobne

VARSTVO V PROMETU MED OBIRANJEM

ZAPISNIK s sestanka predstavnikov Uprave za notranje zadeve Celje, Postaje policije Žalec, KZ Braslovče in Kmetijstva Žalec, ki je bil dne 04. 07. 1996 ob 12. uri v prostorih Kmetijstva Žalec, Vrečerjeva 8.

Navzoči: po listi prisotnosti, ki je priloga zapisniku.

Opravičeno odsotni predstavniki: Ministrstva za notranje zadeve Ljubljana - oddelek za varstvo v prometu, Postaje prometne policije Celje, Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu-Občine Žalec, Podjetja za vzdrževanje in varstvo cest Celje, KZ Trnava in KZ Šempeter.

Na sestanku so bili v razpravi prometno varnostni ukrepi za sezono obiranja hmelja, ki bo trajala predvidoma od 15. 08. do 20. 09. 1996.

I. SPLOŠNA NAVODILA

V času sezone obiranja in sušenja hmelja je hoja sezonskih delavcev po magistralnih in regionalnih cestah prepovedana. Zato je potrebno izhod z gospodarskega dvorišča v Šempetru na M-10 zapreti z ograjo in postaviti tablo "Prehod prepovedan".

foto:

Novi obiralni stroji so že prirejeni za kvalitetno obiranje.

Sezonske delavce je potrebno usmerjati na lokalno cesto Podlog-Šempeter.

Za premik večjih skupin delavcev je potrebno uporabljati lokalne ceste. Posebna previdnost je še zlasti potrebna v času zmanjšane vidljivosti in ponoči; takrat morajo vsi na vidnem mestu nositi svetleče kresničke, kar pa ne velja za ceste izven naselij. Delavci morajo hoditi ob levem robu vozišča v smeri hoje, drug za drugim. Delavec mora prečkati vozišče pazljivo in po najkrajši poti, preden pa stopi

na vozišče, se mora prepričati, da lahko to varno stori. Na cesti, ki ima zaznamovane prehode za pešce, mora delavec prečkati cesto na takšnem prehodu, če prehod ni oddaljen več kot 100 m. Če je prehod oddaljen več kot 100 m od delavca, potem delavci prečkajo prehode na tistih mestih, ki so določeni tudi za prehode s traktorji.

Prepovedano je nošenje različnih predmetov ob cesti, ki ovirajo delavce pri hoji (hmeljske palice).

Na dovoljenih mestih za prečkanje magistralnih in regionalnih cest s traktorji je potrebno na teh mestih prečkanja določiti čuvaja, ki opozarja voznike traktorjev, kdaj lahko varno prečkajo cesto. Čuvaj je vozniku samo v pomoč, ne sme ustavljati prometa, odgovornost za morebitno nezgodo ali prometni prekršek pa nosi traktorist sam. Čuvaj mora na sebi nositi svetleč (odbojni) telovnik, biti mora spočit in trezen. Na rokavu leve roke mora nositi rdeč trak z napisom "REDITELJ". Imeti mora tudi svetlečo zastavico - zeleno in rdečo - za opozarjanje traktoristov.

Vsi traktorji morajo biti evidentirani, imeti morajo varnostno kabino ali varnostni lok, biti predpisano opremljeni ter tehnično brezhibni. **Pri prevozih po M-10 je obvezna rumena rotacijska luč.** Za prevoz hmeljskih trt se izjemoma uporabljajo neevidentirane prikolice in vozovi, predelani za traktorsko vleko. Niso pa dovoljeni "lojtrski vozovi" ali kaj podobnega. Vsaka prikolica mora biti predpisano opremljena z zaključnimi lučmi, odbojnimi stekli in ostalimi signalnimi napravami - skladno s pravilnikom - jasno vidni z več sto metrov tudi takrat, ko je prikolica naložena.

Traktor smejo voziti le vozniki, ki so stari nad 18 let in imajo veljavno vozniško dovoljenje za vožnjo traktorjev ali F kategorijo (tujci smejo voziti traktor, če imajo vozniško dovoljenje za traktor po predpisih RS). Vodje enot in kooperanti morajo svoje delavce pred začetkom dela seznaniti s prometnimi navodili. O seznanitvi z njimi delavci podpišejo posebno izjavo.

Delavci "tujci" morajo imeti ustrezna dovoljenja za bivanje.

Posebno pozornost je potrebno nameniti čiščenju blata z vozišč zaradi nevarnosti prometnih nesreč. Blatno cesto je potrebno očistiti, po potrebi tudi

oprati. Cesto očisti vsak uporabnik sproti. Če uporabnik ni očistil ceste, opravi storitev Podjetje za vzdrževanje in varstvo cest Celje. Stroške čiščenja plača uporabnik, ki ceste ni očistil. Nadzor nad cestami opravlja Podjetje za vzdrževanje in varstvo cest Celje; če se dogovorijo, pa tudi policija. Čiščenje cest se mora izvajati dosledno. Policija bo poostreno izvajala kontrolo. Odgovorne osebe - vodje izmen, so dostopne 24 ur na dan pri obiralnih strojih.

II. OMEJITEV PROMETA TRAKTORJEV IN PRIKOLIC

1. Na osnovi 4. člena Odredbe o omejitvi prometa na cestah v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 15/95) velja prepoved vožnje vsak dan od mraka do popolne zdanitve za traktorje, delovne stroje, motokultivatorje in vprežna vozila tudi na magistralni cesti št. 10. Šentilj-Maribor-Hoče in Arja vas-Ljubljana-Postojna-Koper.

Promet je za našeta vozila prepovedan vse leto tudi:

a) od 6. do 22. ure

- vsako nedeljo, državni praznik ali dela prost dan.

Promet je za našeta vozila prepovedan od 15. junija do 5. septembra.

a) od 6. - 13. ure

- vsako soboto;

b) od 14. do 22. ure

- v petek pred velikonočno nedeljo

Na osnovi 11. člena odredbe v času prepovedi prometa smejo biti našeta vozila v prometu na cestah oziroma odsekih cest, če imajo vozniki dovoljenje Ministrstva za notranje zadeve. Vsak voznik mora imeti fotokopijo dovoljenja pri sebi in ga, na zahtevo pooblaščenih uradnih oseb Ministrstva za notranje zadeve, pokazati.

Sprejet je predlog, naj vse zainteresirane organizacije pošljejo vlogo na Ministrstvo za notranje zadeve - oddelek za notranje zadeve Ljubljana - za izdajo dovoljenja za nujne prevoze v nočnem času. Izdana bi bila samo ena odločba, ki bi se fotokopirala. Fotokopijo bi moral imeti vsak voznik (traktorist) pri sebi na cesti ter jo pokazati pri kontroli prometne policije.

Traktoristi morajo občasno pustiti naprej hitrejša vozila, če se začne nabirati kolona. Posebno morajo biti previdni pri ponovni vključitvi v promet. Če je le mogoče, se izogibajte prevozom ob sobotah in nedeljah, ko je na cestah gneča.

Prevoz delavcev s hmeljskimi prikolicami je na cestah prepovedan. Enaka opozorila veljajo za prevpri prevozih po M-10 voznike Kmetijskih zadrug, tudi za te bo poostrena kontrola.

III. DOVOLJENI PREHODI PREK MAGISTRALNIH CEST VRANSKO - VOJNIK IN ARJA VAS - VELENJE

1. Prevoz trt od drevoreda na Vranskem (pri pokopališču) po M-10 do Prekope oz. Tabora. Teh relacij se je treba izogibati, če je le mogoče. Pri prevozu po tej cesti je potrebno skrbeti, da je svetlobna signalizacija na traktorjih in traktorskih priklopnikih brezhibna in dobro vidna. Vozniki traktorjev morajo občasno spuščati naprej hitrejša vozila in ne smejo ustvarjati kolone, zato morajo voziti skrajno ob desnem robu vozišča in po potrebi spustiti kolono naprej.

S praznimi prikolicami se vračajte skozi Brode na Vransko, nato po drevoredu in prečkajte M 10 na označenem prehodu.

V primeru, da pride do sprememb v režimu prometa, zaradi graditve avtoceste, bo potreben dnevni dogovor vodstva Obrata Latkova vas in IP UNZ Celje. Promet se bo takrat odvijal po dogovoru, glede na trenutno stanje na terenu.

2. Prečkanje ceste v Brodeh (pri mostu) na odcep stare ceste na Vransko.

3. Prečkanje ceste v Prekopi (pri gasilskem domu). Ta prehod je izredno nevaren, zato je na to mesto potrebno postaviti čuvaja v primeru prečkanja ceste s traktorjem.

4. Prečkanje ceste na odcepu za Tabor (Pihlbirt) se izvede na preglednem delu ceste pri avtobusnem postajališču.

5. Prehod Gomilsko - Grajska vas (pri gostilni Košenina).

6. Prehod prek mostu čez reko Boljsko pri Žirovniku za prevoz hmeljskih trt, hmelja v Grajsko vas in nazaj. Pri Žirovniku je potrebno postaviti prometni znak "obvezna smer" desno za traktorje, potem pa pravokotno prečkati cesto.

7. Prevoz trt s hmeljišča Šentrupert (Žerjavke) po M 10 v Tabor oz. Prekopo ni dovoljen, razen v nujnih primerih.

8. Prečkanje ceste M 10 med Latkovo vasjo in odcepom za Mozirje za prevoz trt na obiralni stroj pri Plevčaku in križišče Jančič - Gmajner (cca 50 m) po M 10.

9. Prevozi hmeljskih bal na relaciji Latkova vas - Šempeter (odcep za Aero), prečkanje obvoznice Žalec; to je prevoz hmeljskih bal na odsekih Vransko - Žalec so dovoljeni, vendar se izogibajte prometnih konic.

10. Prečkanje ceste M 10 v Šempetru pri Zadržnem domu na lokalno cesto proti Podlogu in Rojam za prevoz trt in bal. Prečkanje je dovoljeno le v izjemnih primerih. Opozorite traktoriste. Obvezno postaviti čuvaja.

11. Prečkanje na obvoznici Žalec - gotoveljsko križišče pri Joštu. Obvezen reditelj v primeru okvare na semaforju.

12. Prečkanje na križišču Arja vas - Petrovče.

13. Prečkanje ceste M 10 v Drešinji vasi, obvezen reditelj. Poskusiti z dodatno tablo - priporočljiva hitrost 60 km/uro - ali s prenosnim semaforjem.

14. Prevoz hmelja v balah po M 10 iz Vojnika in Šmarjete v Levca ter prevoz zelenega hmelja iz Levca v Šmarjeto, se sme opravljati le ob delavnikih. Prevozi potekajo po obvoznici Medlog in po Dečkovi cesti.

Prevoz hmelja v balah na isti relaciji je dovoljen tudi v mesecih november in december. V času prevozov nujno obvestite IP UNZ Celje.

15. Prevoz zelenega hmelja po lokalnih cestah prek Zaloga do Čulka po Dečkovi cesti in c. v Trnovlje mimo Mesnin in mimo Veterinarske postaje v smeri Šmarjete. Enako velja za prevoz trt iz žičnice v Babnem (Joštov mlin).

16. Prečkanje ceste M 10 in prevoz trt iz žičnice Arclin (Joštova kapela). O prevozih obvestiti IP UNZ Celje.

17. Prevoz trt na obiralni stroj v Vojnik iz smeri Strmec se opravlja skozi Vojnik (Mrakotna), prazne prikolice pa se vračajo mimo stare papirnice v smeri Višnje vasi (samo desni krožni promet).

18. Dovoz hmelja v sušilnico Medlog in odvoz hmelja v balah se opravlja iz Arje vasi in Drešinje

vasi po obvozni cesti do Levca, od Levca do Medloga in obratno po M 10.

19. Arja vas - Velenje: - prevoz iz Petrovče skozi Arjo vas proti odcepu za Zalog

20. Cesta Arja vas - Velenje - prečkanje na dvorišče posestva. Določiti čuvaja.

IV. DOVOLJENI PREHODI PO OSTALIH REGIONALNIH CESTAH

a/ Šentrupert - Mozirje

- prečkanje ceste pri Zadržnem domu v Trnavi

- prevoz trt in zelenega hmelja na relaciji Letuš - Male Braslovče - Žovnek.

b/ Dobrna - Vojnik

- pri prevozu trt in zelenega hmelja se je treba izogibati prometnih konic.

c/ Latkova vas - Prebold

- prečkanje in prevoz trt in zelenega hmelja Latkova vas - Prebold.

e/ V mestu Celju je dovoljeno opravljati le najnujnejše prevoze. Vozniki traktorjev se morajo izogibati prometnih konic.

Uporabniki cest se morajo izogibati prometnih konic ob delavnikih med 6.00. in 8.00 uro ter med 13.30 in 15.30 in ob sobotah med 5.00. in 11.00 uro.

V. PREVOZI PO LOKALNIH CESTAH

prečkanje in prevoz po cesti Ločica - Polzela
prečkanje in prevoz po cesti Poljče - Kamenče - Braslovče

prečkanje in prevoz po cesti Gornja vas - Dolenja vas

prečkanje in prevoz po cesti Šempeter - Podlog - Gotovlje, Šempeter - Vrbje - Griže - Žalec - Novo Celje - Petrovče - Arja vas

prevoz trt Socka - Strmec - Dobrna

VI. NAMESTITEV OPOZORILNIH TABEL - PROMETNIH ZNAKOV

1. Namestitev opozorilnih tabel, na katerih je v več jezikih napisano opozorilo:

- pri vhodu v dolino na Vranskem
- pred Levcem iz smeri Celja
- pred Arjo vasjo iz smeri Velenja (pri Mlekarni)

- na obvoznici v Žalcu iz smeri Maribora

2. Table z vrisanim simbolom traktorja namestiti:

- iz smeri Ljubljane:
 - v Grajski vasi z omejitvijo 60 km/h (postaviti na novo lokacijo v dogovoru z vodstvom Latkove vasi).
 - pred križiščem v Drešinji vasi in omejitev 60 km/h.
 - pred Letušem-500 m za opuščeni kamnolomom, gledano iz smeri Mozirja.
 - v Škofji vasi pri trgovini Medved.
- Iz smeri Maribora:
 - v Drešinji vasi in omejitev 60 km/h.
 - v Žerjavkah - pred Prekopo (pred odcepom za obiralni stroj)
 - v Višnji vasi

Za postavitev dodatnih prometnih znakov sta odgovorna Inšpektorat za promet (določanje mesta) in Podjetje za vzdrževanje in varstvo cest (pravilno postavitev).

OPOZORILO

V primeru sprememb glede omejitev bodo vsi udeleženci v prometu takoj obveščeni. Spremembe prometne signalizacije pripravi po potrebi Podjetje za vzdrževanje in varstvo cest v sodelovanju z IP UNZ Celje in predstavniki Hmezada. Podjetje za vzdrževanje in varstvo cest pripravi tudi predračun po novi specifikaciji.

Zaradi izredno visokih stroškov postavitve in odstranitve prometne signalizacije, se kaže dogovoriti, da Podjetje za vzdrževanje in varstvo cest določi strokovno osebo za nadzor postavitve signalizacije, podjetje Hmezad Kmetijstvo p.o. Žalec pa da delavce za delo in prevoz.

VII. OBVEŠČANJE

Po Radiu Slovenija je treba najmanj 3 dni pred začetkom obiranja hmelja obveščati in opozarjati voznike motornih vozil o začetku obiranja hmelja in o povečanem prometu traktorjev. Poskusiti preko AMZ Slovenije. Takoj po sklepu kolegija Kmetijstva Žalec o začetku obiranja je treba obvestiti IP UNZ Celje.

O prevozi hmeljskih bal skozi mesto Celje je potrebno redno obveščati IP UNZ Celje (zadolžene strokovne službe DE Celje).

VIII. OSTALE DOLOČBE

Po končanem obiranju hmelja se prične siliranje koruze. Za prevoz silaže veljajo ista navodila kot za prevoz hmelja. Zaradi zmanjšane gostote prometa v septembru, takoj po končanem obiranju hmelja Podjetje za vzdrževanje in varstvo cest, odstrani vso odvečno signalizacijo.

Nadzor nad prometno signalizacijo opravlja Podjetje za vzdrževanje in varstvo cest Celje. Glede vseh pomanjkljivosti v prometni signalizaciji je potrebno obveščati Podjetje za vzdrževanje in varstvo cest Celje. Podjetje za vzdrževanje in varstvo cest Celje je dolžno postaviti prometno signalizacijo pravočasno, pred obiranjem hmelja (2 dni pred začetkom obiranja), če ne bo drugače dogovorjeno.

Za vse kršitve prometnih predpisov in za posledice prometnih nezgod v času prevozov hmelja so odgovorni vozniki, v določenih primerih pa tudi odgovorne in pravne osebe v skladu z ZVCP.

Policija bo redno izvajala nadzor nad čuvaji in traktoristi (psihofizično stanje, brezhibnost vozil in priključkov ter spoštovanje predpisanih navodil).

Predlagamo krajši tečaj za čuvaje. Če pa to ne bo mogoče, se morajo čuvaji obvezno usposobiti za opravljanje tega dela. Na koncu usposabljanja morajo podpisati izjavo, da so seznanjeni z nalogami čuvaja. Čuvaj mora imeti veljavno voziško dovoljenje F, B ali višje kategorije.

foto: M. Zupančič

Namesto nateznega vijaka so nekateri našli rešitev z verigo.

DINAMIKA RAZVOJA HMELJA IN NAČIN SPREMLJANJA TEHNOLOŠKE ZRELOSTI

Vedno znova ugotavljamo, da je hmelj rastlina, pri kateri sta količina in kakovost pridelka močno odvisna od vremenskih razmer. Dobre pridelke lahko v naših pridelovalnih razmerah pričakujemo pri zmernih temperaturah zraka in zadostni količini padavin skozi celo rastno dobo. Posebno negativno pa lahko na pridelek vplivajo predvsem tiste dnevne temperature zraka, ki so v mesecu maju in začetku avgusta v daljšem časovnem obdobju višje od dolgoletnega povprečja.

V letošnjem letu so na razvoj hmelja odločilno vplivale visoke temperature v začetku junija, ki so ob ugodni dolžini dneva, povzročile prezgodnje cvetenje hmeljnih rastlin. Najprej in najbolj intenzivno so zacvetele rastline savinjskega goldinga, ki so zaradi nastanka cvetov na glavnih poganjkih predčasno zaključile rast. Zato v večini hmeljišč, kjer je posajen ta kultivar, velik del rastlin ni dosegel vrha žičnic. Zgodnejši pojav generativnih organov in opočasnelo rast pa smo zabeležili tudi pri ostalih slovenskih kultivarjih hmelja.

Po ohlادitvi v drugi polovici junija, katero so spremljale tudi obilne padavine, so kultivarji kasnejših zrelostnih razredov nadaljevali z razvojem vegetativnih organov. Glede na to, da predstavlja aurora največji delež (57 % v letu 1995) v skupni količini pridelanega hmelja v Sloveniji, velja omeniti, da pri tem kultivarju rast in razraščanje stranskih poganjkov v zadnji dekadi julija še vedno poteka. Na rastlinah savinjskega goldinga so se iz cvetov ponekod že razvili storžki. Število rastlin z razvitimi storžki pa se razlikuje glede na lokacijo posameznega hmeljišča. Domnevamo, da so nastale razlike posledica različnih rastnih razmer, agrotehnike in vrste sadilnega materiala (brezvirusna in z virusi okužena hmeljišča).

Glede na trenutno stanje, ko se je dinamika razvoja hmelja upočasnila, pričakujemo, da bomo s spremljanjem parametrov za določanje tehnološke zrelosti slovenskih kultivarjev pričeli proti koncu tega meseca (julija). Izjema so le tista hmeljišča, v katerih smo zaradi velikega števila razvitih storžkov prva vzorčenja že opravili.

Za spremljanje zrelosti hmelja v spodnji Savinjski dolini smo lokacije vzorčenj določili že v prejšnjih letih in se jih bomo posluževali tudi letos. Lokacije smo izbirali tako, da so točke vzorčenja porazdeljene po celi spodnji Savinjski dolini. Pri kultivarjih savinjski golding in aurora zajamemo v obravnavanje dva različna talna tipa (lahka in težka tla). Vzorce bomo nabirali v časovnem intervalu, ki ne bo daljši od treh dni. Po standardni metodi bomo določili vsebnost vlage in količino alfa kislin.

Informacije o stopnji zrelosti in času obiranja posameznih kultivarjev vam bomo posredovali prek telefonskega odzivnika (številka odzivnika je 9823) in Hmeljarskih informacij. V izrednih primerih, kjer bo razvoj storžkov moten zaradi slabih rastnih razmer ali slabega zdravstvenega stanja hmeljišča, pa se posvetujte z nami.

Morda ne bo odveč, če na koncu pripišem še star pregovor: "Avgust hmelj da 'ali ga vzame." Z vročino smo v letošnji rastni dobi že imeli opravka, zato je upanje, da bo avgust hmelj dal, upravičeno.

Marko Zmrzlak

agroruše

Agroruše d.o.o., SLO - 2342 Ruše, Tovarniška 27
Tel. +386 62 661 511, fax +386 62 661 032

V firmi **AGRORUŠE** vam za uspešno hmeljarsko pridelavo priporočamo uporabo preizkušenih sredstev za varstvo rastlin, ter organskih in foliarnih gnojil:

FUNGICIDI:

CUPROXAT - tekoč bakreni pripravek

THIOVIT - mikrogranulirano žveplo

OPAŽANJA PRI SPRAVILU PRIDELKA HMELJA V LETU 1995

- V RAZMISLEK

Razkorak med kvaliteto pridelanega hmelja na njivi in pospravljenega pridelka v skladišču se je v zadnjih letih bistveno povečal. Kvaliteta spravila in s tem pridelka se je občutno poslabšala. V letu 1990 je 2/3 analiziranih vzorcev suhega hmelja izkazovalo pod 2% primesi, v letu 1994 pa le še 1/5.

Pri delu na terenu je bilo ugotovljeno, da je vzrokov za poslabšanje kvalitete hmelja več, med katerimi so najpoglavitejši:

1. zastareli, konstrukcijsko in tehnično pomankljivi (predvsem veliki) obiralni stroji
2. pogoste okvare, predvsem na velikih obiralnih strojih
3. nepravilne nastavitve obiralnih strojev in druge tehnike
4. slabo poznavanje delovanja strojev in naprav za spravilo pridelka ključnih in odgovornih delavcev
5. favoriziranje kvantitete na račun kvalitete pridelka
6. neprimernost in nezmožnost delavcev za delo na strojih
7. neugodne vremenske razmere, pri katerih se pomankljivosti potencirano odražajo na kvaliteti spravila.

Največ dela je bilo posvečenega nastavitvam obiralnih strojev in poučevanju, spremljano z meritvami, odpravo nepravilnosti, tu in tam pa tudi konstrukcijskih pomanjkljivosti. Največ konstrukcijskih nepravilnosti je pri avtomatskih obiralnikih velikih obiralnih strojev, le-te pa imajo za posledico veliko primesi med hmeljem in veliko izgubo pridelka. Največ tehničnih pomankljivosti pa je zaslediti na ventilatorskih čistilnikih. Pomanjkljivosti onemogočajo nadaljnje čiščenje hmelja na prebiralnih trakovih, s katerih se zato steka veliko primesi med pridelek in pridelka med odpadke.

Mnogim pomankljivostim (pri vseh obiralnih strojih) so vzrok tudi demontaže (odstranitve) posameznih delov obiralnega stroja (trakovi, ventilatorske jermenice, verige, omejevalne pločevine, prijemala za rastline i.pd.), zaradi česar je potem delovanje posameznega sklopa obiralnega stroja bistveno slabše, območje regulacijskih naprav pa okrnjeno.

Interes za odpravo pomankljivosti je po posameznih

gospodarstvih bistveno različen. Nekatere pomankljivosti tehnične narave so prisotne že več let in nemalo je primerov, ko so izgube pridelka nekajkratne od običajnih.

Precej časa je bilo porabljenega za reševanje problemov tehnične narave, ko je bilo potrebno zaradi pomanjkanja originalnih rezervnih delov le-te nadomestiti z drugačnimi rešitvami.

Na sušilnicah so vgrajene napake naprav redkejše. Več jih zagrešijo hmeljarji. Najpogosteje je bilo opaziti neporavnane plasti hmelja, preveč nasutja (neenakomernost sušenja), pripiranje ventilatojev in premajhni pretoki zraka, neupoštevanje vlažnosti hmelja ob deževnem vremenu (izguba barveporjavenja), presuševanje in premikanje vročega hmelja (drobljenje) ter basanje presuhega hmelja.

Mnoga kmečka gospodarstva na novo urejajo sušilnice in dograjujejo naprave za kondicioniranje in basanje hmelja, a za to nimajo dovolj lastnega znanja in jim je strokovna pomoč potrebna in jo želijo, nasprotno pa si nekatera velika povzročijo veliko škode in nanjo ne odreagirajo.

Poskrbimo, da se slabosti iz preteklega leta ne bodo ponovile.

Milan Veronek

foto: M. Veronek

Ob bornem prihodku ni veliko izgledov za nova postrojenja za spravilo pridelka hmelja.

ODSLEJ VEČ POZORNOSTI TUDI SUŠENJU HMELJA

Ohranitev kvalitete hmelja je z novimi določili prevzema zajela vse faze spravila pridelka - sušenje, dovlaževanje in basanje - v večji meri kot doslej. Z upoštevanjem vsebnosti alfa kislin je poudarek na zmanjšanju količine primesi in zdrobljenosti poglobitnega pomena. Drobne napake spravila hmelja - od njive do bale - bodo evidentirano zmanjševale kakovost in vrednost pridelka. Drobni lističev primesi se ne bo dalo več skriti. Drobni storžkov se bo prišteval k primesem, vse pa se bo s pribitkom odštevalo od pridelka. Tako bo drobljenje hmelja pri sušenju, dovlaževanju in basanju prinašalo večjo škodo, zato ga poskušajmo v čim večji meri preprečiti.

Večja občutljivost storžkov na drobljenje je dana s poškodovanostjo storžkov zaradi strojnega obiranja. Poškodovani, načeti storžki se na sušilnici veliko prej razletijo oz. zdrobijo kot nepoškodovani. Torej so bolj občutljivi na vsakovrstna dogajanja. Občutljivost na drobljenje pa močno poveča presuševanje. Presuhi ali kot pravimo na mrtvo posušeni poškodovani storžki se zdrobijo že ob najmanjšem premiku oz. dotiku. Veliko storžkov se zdrobi s premikanjem vročega, neohlajenega hmelja, posebno pri praznjenju sušilnic in dovlaževanju.

Pri teh opravilih naredi veliko škode metla, ki je verjetno najslabše nadomestilo za že zdavnaj uveljavljeno grebljico. Metla naj služi samo za pometanje po tleh in ne za spravljanje in poravnavanje hmelja v koših. Po praznjenju sušilnice pometajmo po tleh, ko se hmelj že dodobra ohladi, in čim pozneje. Ne hodimo po suhem hmelju in ga ne tlačimo.

foto:

Marsikje podrobi metla več hmelja kot obiralni stroj.

Hmelj za basanje naj bi imel 11% vlage. Bale pa naj ne bi bile težje kot 60 kg. Pretežke povečujejo zdrobljenost, če pa je hmelj v njih prevlažen, to pospeši vžig oziroma kvarjenje kvalitete.

Če ni na razpolago merilnih pripomočkov, lahko pomorejo tudi preprosta merila za delovanje sušilnice in sušenja.

Hmelj bi moral biti posušen približno v 6 urah. Temperatura pod suho etažo naj v nobenem primeru ne preseže 65 st. Celzija (za savinjski golding 55 st. Celzija), debelina nasipnega sloja pa ne 30 cm za savinjski golding, za ostale sorte pa cca 5 cm manj. Temperatura in debelina nasipnega sloja se ravnata po zasnovi sušilnice. Manjši pretoki zraka - nižja temperatura in tanjša plast hmelja. Temperature ne večajmo s pripiranjem zračnikov in dušnikov, saj to povzroča izgubo barve. Po nasipanju sušilnice pretoke zraka po možnosti povečamo za čas približno 30 min, da čimprej odvedemo večji del vlage svežega hmelja. Pri mokrem hmelju zmanjšamo plast nasutja za četrtino, da na ta način čimprej odstranimo površinsko vlago, ki prav tako povzroča izgubo barve, če se dalj časa zadržuje na storžkih. Plast nasutja zmanjšamo tudi v primeru, če imamo na sušilnici konstantno ali pretežno prazno spodnjo etažo ali celo dve spodnji etaži. Sušenje na več etažah namreč poveča kapaciteto sušilnice in kvaliteto sušenja, zmanjša pa porabo energije.

Vsaka sušilnica zmora tako sušiti neko skupno nasipno plast, ki mora biti porazdeljena na vse etaže. Povečevanje debeline sloja prek te meje lahko zmanjša kapaciteto sušilnice in kvari kakovost.

Sušilnice naj bi praznili, ko je hmelj posušen, na 6 - 8 % vlage. Storžek ima približno 8 % vlage, ko se vretenca prelomi od peclja navzdol na tretjem kolencu. Hmelj lahko ob praznjenju vsebuje tudi več vlage, nad 8 %, kar je odvisno od načina dovlaževanja in časa do basanja, manj kot 6% pa v nobenem primeru.

Velja splošno pravilo, naj bi bil hmelj pri kontinuiranih sistemih (sprotno sušenje, dovlaževanje, basanje) bolj suh (suha vretenca), to pa za zmanjšanje nevarnosti prenavlaženja in kvarjenja hmelja v balah. Pri praznjenju sušilnice sproti kontrolirajte posušenost in bodite pozorni na morebitna gnezda neposušene hmelja.

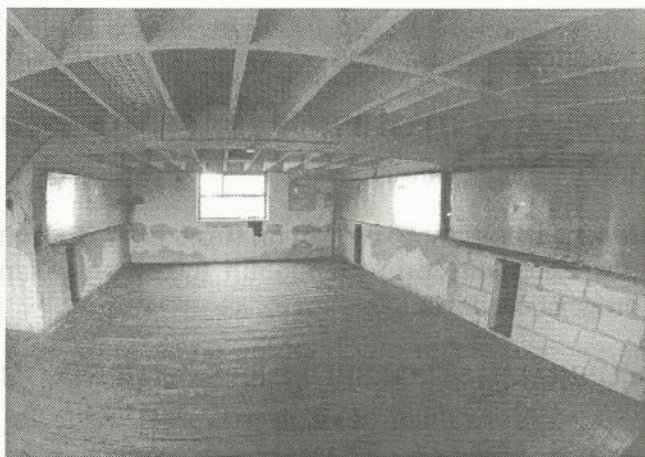

foto:

Od tu dalje več pozornosti premikanju hmelja.

Pri sprotnem dovlaževanju in basanju daje hmelj s suhimi vretenci in vlažnimi lističi občutek večje vlažnosti kot je dejanska in tudi merilnik vlage lahko pokaže kakšen odstotek več. Obratno je pri vlažnih vretencih storžka.

Odstotek vlage na dovlaženem ali odvolgnjenem hmelju lahko dovolj zanesljivo ugotovimo tudi z otipom. Če stisnemo v pest hmelj z 11 % vlage, nas ta v dlan rahlo pika in se še tudi rahlo drobi, pod 10 % že močno pika in se bolj drobi, z 12 % vlage je zaznati tu in tam še kakšen pik. Storžki so že

elastični in občutiti je voljnost. S 13 % in več vlage se da storžke že močneje stisniti, dajejo pa vtis manjše elastičnosti in mokrote. Preverjanje vlažnosti z otipom naj ne bo odveč tudi pri uporabi najboljših instrumentov.

Pravilno posušen hmelj z 11 % vlage bo skladiščen bolje ohranil aktivne substance (alfa) tudi na daljše obdobje, če bo to potrebno, spravilo pa zaradi tega ne bo nič dražje. Morebitne težave boste rešili najhitreje, če boste poiskali strokovno pomoč.

Milan Veronek

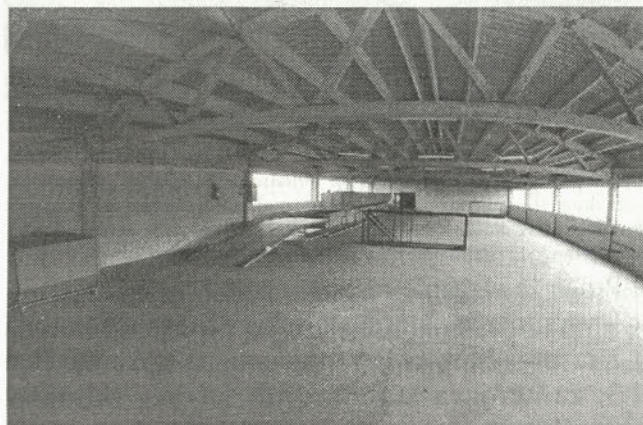

foto: M. Veronek

Sodobnejše naprave za hlajenje in dovlaževanje hmelja so hmelju "bolj prijazne". Tako je v Vidmu pri Ptujju.

SUŠILNICA NE BO PRIKRILA NAPAK OBIRANJA

Prej ko se bomo sprijaznili z dejstvom, da je kakovost pridelka hmelja kategorija, ki je vedno bolj cenjena, in se orientirali na to, prej in tem bolj bomo v pridelavi hmelja uspešni. V fazi spravila pridelka je kvalitetno obiranje osnova za naprej. V bližnji preteklosti je bilo gospodarnemu in kvalitetnemu spravilu pridelka posvečeno kar precej aktivnosti kar kažejo številne izboljšave in dopolnitve tehnike za spravilo pridelka. Le te pa seveda v tem smislu ne morejo biti enakovredne novejšim dosežkom. Pogosto je zaslediti nasprotja, kot na primer: ne zaostajamo za najboljšimi, v drugem stavku pa, da imamo zastarelo tehniko, ki je zaradi premajhnega dohodka ne moremo nadomestiti z novejšo. Pri tem je zanesljivo, da zastarela tehnika z vsemi izboljšavami in dopolnitvami vred ne more biti enakovredna najnovejši.

V situaciji, kakršna pač je in je v marsičem podobna mnogim drugim po svetu, je vredno porabiti preverjeno dobre dopolnitve in dosežke številnih

in prizadevnih inovatorjev, ki so bili prej deležni kakšne zavisti kot koristi, in kot je s prizvokom lepo zapisala v avgustovski št. Hmeljarja leta 1989 novinarka Marjana Natek pod naslovom "Z zaspanimi možgani ne bomo dočakali boljšega jutri". Od takrat so prizadevanja začela še bolj zaostajati in tudi prenehala, kot na primer team za razvoj tehnologije v hmeljarstvu. Ponatis citiranega članka najbrž ne bi aktualiziral problema, razen če bi poleg njega objavili podatke o dosežkih (patente in podobno). Kako hudo bo še moralo postati, da se bomo tega zavedli.

Izboljšave in dopolnitve obiralnih strojev, narejene do leta 1990, so prikazane v seznamih za posamezno vrsto strojev. Včasih druga drugo izključujejo ponekod pa se dopolnjujejo. Nastajala so v glavnem na osnovi predhodnih analiz stanja in ugotovitve vzrokov za pomankljivosti. Tam, kjer so jih vzeli resno, s kvaliteto obiranja v glavnem nimajo težav.

SEZNAM IZBOLJŠAV NA OBIRALNIH STROJIH

a. OBIRALNI STROJI BRUFF B

foto: M. Veronek

Ponesrečena varianta avtomatskega obiralnika "STROJNA", pri katerem sega druga (II) valjčna miza v notranjost pod zadnji obiralni valj, povzroča pri obiranju veliko zastojev, slabo čiščenje hmelja in večje izgube pridelka, saj onemogoča optimalno nastavitve obiralnega stroja.

1. Proga za vlaganje rastlin

- 1.1. vgradnja variatorja ali frekvenčnega regulatorja
- 1.2. razporeditev kavljev (prijemal) na vsak tretji člen
- 1.3. zamenjava standardnih kavljev (kljuk) z ameriškimi
- 1.4. dograditev krožnega noža za odrezovanje obranih rsltin

2. Glavni obiralnik

- 2.1. zamenjava letev in obiralnih prstov z novimi zankastimi debeline 3,8 mm
- 2.2. sprememba pogonov transportnih trakov glavnega obiralnika

3. Avtomatski obiralnik

- 3.1. vgradnja horizontalnega avtomatskega obiralnika tip Strojna

4. Čistilnik

- 4.1. vgradnja vibratorja na kolenčasti trak čistilnika H25
- 4.2. povečanje rastra mreže za odvod zraka iz H25
- 4.3. povečanje vrtljajev ventilatorja na čistilniku H12 za min. 30%
- 4.3.1. zamenjava jermenice z manjšo (večjo)
- 4.3.2. zamenjava elektromotorja (940 vrt./min s 1460 vrt./min)
- 4.4. povečanje odprtih za iztok zraka - dograditev lokov premera 50 cm
- 4.5. vgradnja omejevalne pločevine na mestu dotoka hmelja v čistilnik H 12

5. Dodatni sklopi

- 5.1. sortirna valjčna miza

5.2. trtoreznica Strojna (po vzoru original Bruff)

5.3 trtoreznica Hmezad

b. OBIRALNI STROJ BRUFF BB S ČISTILNIKOM DSR 1200

Možne izboljšave so iste kot pri stroju Bruff B, razen pospešitev mreže in prebiralnih trakov prvega in drugega čistilnika.

c. OBIRALNI STROJ BRUFF BB S ČISTILNIKOM RPL 1000

Možne izboljšave z izjemami kot pri Bruff B.

d. OBIRALNI STROJI BRUFF 2H 25

1. ventilatorski čistilnik

- 1.1. povečanje pretokov zraka (min 8 m/sek)
- Ostalo je enako kot pri Bruff B, z izjemami.

e. OBIRALNI STROJI WOLF 220 IN 280

1. Proga za vlaganje rastlin

- 1.1. preureditev vlagalnega dela na avtomatski odvzem rastlin
- 1.2. zgostitev prijemal na 2 - 2,5 m

2. glavni obiralnik

- 2.1. zamenjava obiralnih prstov z bolj iztegnjenimi, širine 70 mm
- 2.2. povečanje prehoda za obrano maso pred prvim spodnjim obiralnim valjem , odmik omejevalne pločevine za cca 10 cm v spodnjem delu
- 2.3. povečanje odprtine za lažje čiščenje valjčka pred zvezdastim valjem

3. Avtomatski obiralnik

- 3.1. približevanje obiralnih prstov rotorja in statorja

4. Čistilnik

- 4.1. pritrditev ploščatega železa (30 x 5 mm) na mrežasti vlaj zračnega čistilnika
- 4.2. namestitev trnov na letvasti prebiralni trak (izločevalec pecljev)

5. Dodatni sklopi

- 5.1. izločitev drobilca hmeljevine in dograditev transportnega traku
- 5.2. dograditev sortirne valjčne mize

f. OBIRALNI STROJI ALLAEYS in PODOBNI

1. Proga za vlaganje rastlin enako kot pri Wolf

2. Avtomatski obiralnik

- 2.1. povečanje števila vrtljajev na 400/min
- 2.2. približanje obiralnega valja mrežastemu traku

3. Čistilnik

- 3.1. vgradnja vibratorja na prebiralni trak

4. Dodatni sklopi

Dograditev dodatne sortirne valjčne mize

Za obiranje je na primer dobro vedeti, da obiranje na začetku oz. prve dni zahteva več pozornosti in je veliko slabše, kot pozneje. Poteka tudi z veliko večjimi izgubami pridelka, saj avtomatski obiralnik poškoduje in zdrobi sorazmerno veliko več storžkov kot glavni obiralnik. Škode naredi toliko več, kolikor več je odlomljenih zalistnikov ali polomljenih rastlin. Dobro je vedeti, da je pri dovoljeni količini primesi lahko tretjina priraščenih k storžkom, ki se jih strojno ne da izločiti in da lahko tri četrtine primesi sestavljajo peclji listja, deli trt, obranih vejic, zato posvetimo več pozornosti prebiralnim trakovom in izločevalcu pecljev (trni na traku pri obiralnem stroju Wolf).

V pridelku je lahko tudi veliko preraščencev (namerili 2-9%, odvisno od sorte in leta) in da je na preraščencu ali kravci, kot pravimo po domače, priraščeno 20% primesi, ali da je v grozdih hmelja cca 13% primesi. Sortirna valjčna miza, dograjena

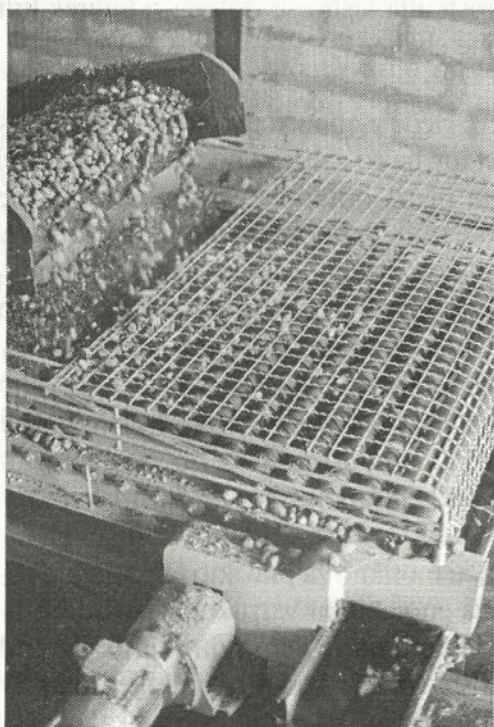

foto: M. Veronek

Sortirno valjčno mizo je mogoče dograditi tudi k malim obiralnim strojem. Manj primesi bo navrglo več dohodka kot doslej.

velikim obiralnim strojem, nadomesti oz. izloči toliko primesi, kot 6- 8 delavcev po dejanskem učinku. Delavci pri ročnem odbiranju izvržejo med odpadke tudi nekaj hmelja. Učinkovito lahko izloči slabe storžke (preraščence in drobiž) le sortirna valjčna miza, ki bi bila koristna tudi kot dodatek majhnim obiralnim strojem.

Hmelj v odlomljenih grozdih dobro oberejo le horizontalni avtomatski obiralniki, tip strojna, wolf in delno tudi allaeys. Peclje obranih grozdov je težko ločiti od pridelka, če ventilatorski čistilnik nima dovolj močnega vleka in je stroj brez sortirne valjčne mize.

Bolj kot grozdi burijo hmeljarja pleve. Aurorine na velikih obiralnih strojih so lahko zelo onesnažene in lahko vsebujejo do 75% primesi. Če nastaja pri obiranju samo 5% plev (lahko jih tudi čez 10) in vsebujejo 50 % primesi in če bi jih dovajali k pridelku, je računati, da bo dejanska količina primesi preseгла mejo odbitka. Pleve savinjskega goldinga so bolj čiste, a jih je procentualno več, tako da je vpliv na količino primesi v hmelju približno enak za obe sorti.

Količina primesi v plevah je odvisna od tipa obiralnika in avtomatskega obiralnika, od prstov (enojni zankasti prsti manj cefrajo listje, kot enojni ravni) in od tega, koliko listja zaide v avtomatski obiralnik, seveda pa tudi od števila vrtljajev obiralnih valjev glavnega in avtomatskega obiralnika. Pleve bi smeli dodajati k pridelku, če bi bile predhodno očiščene (ciklon) in ne bi vsebovale več kot 15% primesi. Sicer pa ne pozabimo, da dodajanje plev k pridelku zmanjšuje odstotek alfe, odstranjevanje pa količino pridelka.

Med obiranjem ni veliko časa za podrobnejše analize in natančnejša preračunavanja, vendar pa se približna ocena dobi na osnovi opazovanja in morebitnih meritev. Dobro je vedeti, če mimo koša samo kaplja, ali teče v curku. Boljši jutri pač ne pride sam po sebi.

Milan Veronek

PRIHODNOST HMELJARSTVA JE V KAKOVOSTI

Na svetovnem hmeljskem trgu postaja boj za prodajo hmelja neizprosna. V njem so slovenski hmeljarji aktivno udeleženi. Na tem trgu bomo ostali samo s kakovostnim hmeljem, nizkimi proizvodnimi stroški, uspešno promocijo in dobro strategijo prodaje. Ravno v **kakovostem pridelovanju hmelja** je torej prihodnost slovenskih hmeljarjev. Kakovost postaja odločilna poslovna filozofija 21. stoletja, s katero država, podjetje ali posamezniki izražajo skrb za uravnotežen hkrati pa tudi poslovno učinkovit, ljudem prijazen in uspešen razvoj. Skratka, kakovost je poslovna strategija države, podjetja in posameznika.

Kaj je kakovost

Kakovost je izpolnitev vseh zahtev (standardov, predpisov itd.) ali preprosto rečeno: kakovost je, če se vračajo kupci in ne izdelek. Kakovost pa ustvarjajo ljudje, odvisna je od vodenja ljudi in ne le od strojev in materialov. Torej kakovost je stvar vsakega posameznika. Kakovost je postala pomembna, ker je ponudba večja od povpraševanja, zaradi zaščite človekovega zdravja, varstva okolja, zlasti pa zaradi zaščite potrošnika.

Še posebno pa to velja za kmetijske pridelke in izdelke, ki so podvrženi posebno strogim predpisom, ki ščitijo človekovo zdravje. Kmetijskih pridelkov, kot so mleko, meso, žita in ostali, je v svetu, zlasti pa v EU, preveč. Svoj trg in primerno ceno najdejo samo kakovostni pridelki. Med njimi je tudi hmelj. Sodobna tehnologija pridelave in predelave hmelja daje večje možnosti za pridelavo nekakovostnega pridelka, vendar pa tudi nič manjše za pridelavo kakovostnega. In tu smo mi - hmeljarji tisti, ki moramo poskrbeti za kakovost.

Kakovost hmelja

Kakovost hmelja mora ustrezati mednarodnim trgovskim pogojem in tudi tehnološkim zahtevam pivovarj. Minimalne zahteve za kakovost hmelja so opredeljene v smernicah Evropske unije in v predpisih posameznih držav. V Sloveniji imamo Pravilnik o kakovosti hmelja (Ur. l. RS, 53/1993), ki predpisuje odstotek vlage, primesi in kakovostni razred (I., II., III). Pri nizki vlagi pride zaradi razprtja kobil do izgub lupulina oziroma alfa kislin, pri višji vlagi nad 12% pa se pri skladiščenju lahko hmelj

segreje, zgublja na kakovosti zaradi rasti mikroorganizmov in oksidacije ter polimerizacije grenkih sestavin hmelja in hmeljnega olja. Višji odstotek primesi vpliva na znižanje vsebnosti alfa kislin, kar je za pivovarja zelo pomembno pri nakupu hmelja. Če ponazorimo s primerom: če bi slovenske pivovarne kupile 200 ton hmelja z 2% primesi po ceni 10 DEM, predstavljajo primesi v tej ceni 40.000 DEM. Primesi so za pivovarno seveda neuporabne. Največja pivovarna na svetu Anheuser Busch v ZDA plača vsako leto za primesi 1 mio DEM.

Kakovostni razred po pravilniku pa daje vpogled v pravilno pridelavo in dozorelost hmelja.

Poleg zahtev pravilnika mora pridelovalec upoštevati še dodatne zahteve pivovarj oziroma trgovcev po še dodatnih parametrih kakovosti hmelja, če hoče hmelj prodati (provenienca, razvrstitev sort hmelja na aromatične, grenke in ostale, sortna čistost, odstotek vsebnosti alfa kislin, vsebnost nitratov in nitritov, ostanki pesticidov). Provenienca predstavlja kakovost glede specifične arome in grenkobe hmelja pa tudi razvrstitev sort hmelja. Sortna čistost zagotavlja stalno in enakomerno grenkobo, ki je značilna za posamezne tipe piva. Na podlagi vsebnosti alfa kislin se določa odmerek hmelja za hmeljne sladice.

Zahteve glede vsebnosti nitratov, nitritov in ostankov pesticidov pa so zahteve po varovanju človekovega zdravja in so opredeljene v posebnih predpisih posameznih držav, zato tudi izvajamo varstvo hmeljišč po različnih škropilnih programih. Ker pa se za proizvodnjo piva pretežno ne uporablja več hmelj v storžkih ampak v predelani obliki, kot so briketi in ekstrakt, je to še toliko bolj pomembno, saj so vplivi hmelja na kakovost piva še večji.

Kaj storiti za kakovostno pridelavo hmelja

Poskrbeti moramo za pravilno tehnologijo pridelave, zlasti za gnojenje in varstvo po navodilih inštituta. Lahko trdim, da se zelo potrudimo, da pridelamo kakovosten hmelj, ko pa ga pripeljemo na dvorišče, na obiralni stroj, pa pozabimo na kakovost, zlasti v zadnjih letih, vsaj kar zadeva primesi.

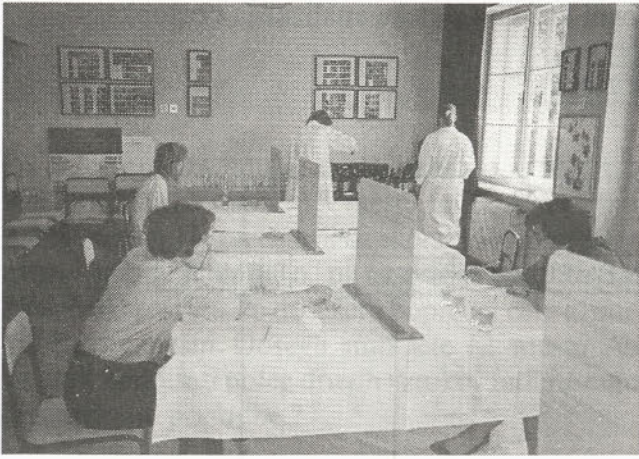

foto: M. Virant

V teh vročih poletnih dneh še utrinek z degustacije piva na IHP.

DOLOČANJE KAKOVOSTI HMELJA V LABORATORIJU

Kakovost hmelja lahko nedvoumno določimo z laboratorijskim izvidom. V to so že nekaj časa prepričani pivovarji, ki so glavni porabniki hmelja, v zadnjem času pa tudi vedno bolj trgovci in pridelovalci hmelja.

V preteklosti se je kakovost hmelja določala predvsem glede na vizualni izgled oziroma barvo hmelja, pomembna pa je bila tudi vlaga oziroma z njo povezana skladiščna obstojnost. S pojavom strojnega obiranja so v ospredje vedno bolj stopale primesi in hmeljni odpad kot posledica novega načina obiranja.

Primesi, pod to besedo v nadaljevanju razumimo delež listov, pecljev in hmeljni odpad, so brez pivovarske vrednosti, zato so do nedavnega obstajala različna mnenja porabnikov in pridelovalcev o kakovosti. Ker so se razlike v pogledu kakovosti v zadnjem času še povečale, so proizvajalci in trgovci v hmeljarsko razvitih državah izdelali nove dobavne pogodbe. Te pogodbe določajo višjo ceno za posebno dobro kakovost in zmanjšano ceno za manj kakovostni hmelj. Seveda pa so za uveljavljanje takšnih pogodb potrebne nove in izpopolnjene laboratorijske metode za nedvoumno določanje kakovosti. To še posebej velja za primer določanja primesi, saj te metode niso standardizirane in objavljene v zbirki uradnih metod Evropske pivovarske konvencije, Srednje evropskega pivovarskega združenja oziroma Ameriškega pivovarskega združenja.

Tudi slovenski hmeljarji in trgovci so se v preteklem in letošnjem letu odločili, da bodo sledili svetovnemu trendu povišanja kakovosti

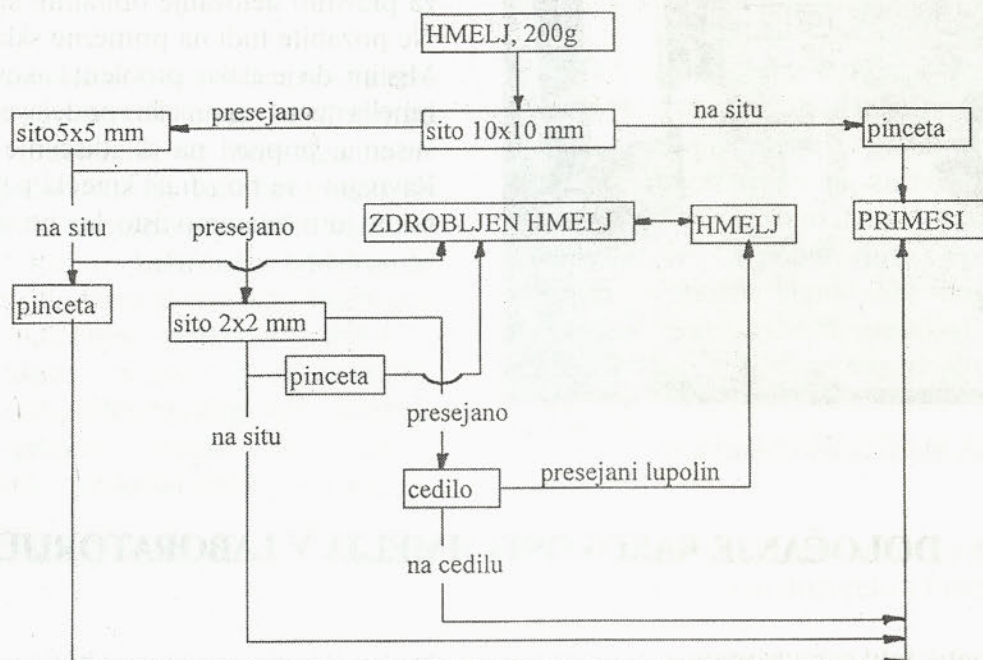
Zato v teh dneh pred obiranjem poskrbite predvsem za pravilno delovanje obiralnih strojev in sušilnic. Ne pozabite tudi na primerne skladiščne prostore. Mislim, da je glavni problem kakovosti slovenskega hmelja ravno v zadnji fazi pridelave - to je v obiranju, sušenju, pripravi na skladiščenje in skladiščenju. Ravnajmo se po zdravi kmečki pameti, ki pravi, da bomo jutri želi samo tisto, kar bomo dobro posejali.

Majda Virant

hmelja. Posebno pozornost bodo namenili področju primesi, katerih delež se je v zadnjih letih nezadržno večal. Seveda smo se na Inštitutu za hmeljarstvo in pivovarstvo vključili v ta prizadevanja in izdelali novo metodo za določanje primesi v hmelju.

Metoda temelji na sejalno-prebiralnem principu in je tako v osnovi podobna nam znanim metodam v hmeljarsko razvitih državah in analitskim smernicam EU. Pri do sedaj uporabljeni metodi (Uradni list R Slovenije, 53/93) smo cca. 30 g hmelja presejali skozi sito 10 mm. Iz ostanka na situ smo ročno odbrali liste in peclje, iz presejanega dela pa tako imenovani hmeljni odpad in vse skupaj izrazili v odstotnem deležu kot primesi. Seveda s to metodo nismo mogli ločiti drobnega prahu, ki nastane pri obiranju, nepravilnem sušenju ali pa je posledica z rastlino prinešene zemlje oziroma drugih anorganskih nečistoč. Pri novi metodi prah oziroma hmeljni odpad ločimo z nadaljnjim sejanjem preko sit, velikosti 5 in 2 mm. Iz ostanka na 5 mm situ ročno odberemo primesi, ostanek po prebiranju pa so krovni lističi oziroma zdrobljen hmelj. Iz ostanka na 2 mm situ na grobo odberemo morebitne skozi 5 mm sito padle krovne lističe, jih pridružimo zdrobljenemu hmelju, ostalo pa je hmeljni odpad. Iz skozi 2 mm sito presejanega prahu s cedilom izločimo lupolin in ga pridružimo k celim hmeljnim storžkom. Ostanek na cedilu je hmeljni odpad. Dobljene frakcije izrazimo v odstotnih deležih, v praksi pa v večini primerov združimo primesi in hmeljni odpad pod skupno ime primesi. Da bi povečali natančnost in pravilnost dobljenih rezultatov, smo količino potrebnega vzorca povečali na cca 150 do 200 g.

Za lažje razumevanje analize je na sliki 1 prikazan blokovni diagram poteka analiznega postopka.

V tabeli 1 so zbrani rezultati enajstih primerjalnih analiz. Vzorce smo analizirali po stari in novi metodi. Pri navajanju rezultatov, dobljenih z novo metodo, smo posebej navedli delež primesi (peclji in listi) in delež hmeljnega odpada. Iz dobljenih rezultatov je razvidno, da je vsebnost primesi, določenih z novo metodo, v vseh primerih višja kot pri stari metodi in da odstopanja niso enakomerna. Rezultati obeh metod so si zelo blizu v primeru, ko imamo vzorec z nizko vsebnostjo hmeljnega odpada (vz. št. 1 in 3), razlika pa se zelo poveča pri višji vsebnosti hmeljnega odpada (vz. št. 6 in 9).

V tem primeru se nobenemu od proizvajalcev ni treba bati, da bo delež primesi, določen z novo metodo, bistveno večji od dolgoletnih dosedaj doseženih rezultatov. Zavedati pa se moramo, da bomo z zmanjšanjem deleža primesi dvignili kakovost slovenskega hmelja in to ne samo na področju vsebnosti primesi, ampak bomo s tem dvignili tudi vsebnost alfa kislin.

mag. Iztok Košir

TABELA 1: Vsebnosti primesi v enajstih vzorcih hmelja, določenih z novo in staro metodo

Vzorec	Primesi (%)	Nova metoda		Stara metoda
		Hmeljni odpad (%)	Skupaj primesi (%)	Skupaj primesi (%)
1	2.7	0.9	3.6	3.0
2	3.6	1.1	4.7	3.2
3	1.7	0.8	2.5	2.1
4	4.1	1.8	5.9	4.0
5	3.6	1.7	5.3	4.3
6	3.4	2.5	5.9	2.6
7	4.3	1.9	6.2	4.8
8	6.7	1.8	8.5	5.3
9	2.2	4.1	6.3	2.9
10	1.7	2.8	4.5	2.3
11	1.8	2.3	4.1	2.0

Kot lahko vidimo iz dosedanjih rezultatov, je glavni krivec za povečanje deleža skupnih primesi in s tem znižanja kakovosti hmelja hmeljni odpad, ki ga lahko z natančnim pravilom ter pravilnim obiranjem in sušenjem zmanjšamo pod odstotek.

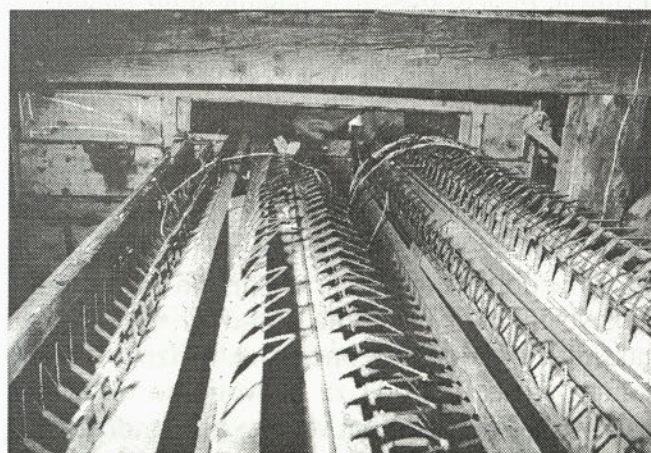

foto: M. Veronek

Redno vzdrževanje in čiščenje elementov obiralnega stroja bo letos poplačano z boljším vrednotenjem kvalitete hmelja.

ZANIMIVOSTI

Po deležu uvoza hmelja v ZR Nemčijo je bila leta 1995 Slovenija na visokem 3. mestu, za ZDA in Češko. Z 2280 tonami je predstavljala skoraj 15% nemškega uvoza, medtem ko je n. pr. ameriški uvoz znašal 25%, češki pa 19%. Po doseženi povprečni ceni nismo bili tako uspešni. Dosegli smo šele 12. mesto. Ali ne gre to pripisati poleg drugih vzrokov tudi rušenju organizirane ponudbe?

Na drugi strani pa smo priča proizvodnemu povezovanju pivovarniških gigantov Anheuser-Busch Inc. iz ZDA in Pivovarne Kirin iz Japonske. Od 10 milijonov USD vlagan v skupno podjetje bo 10% v lasti prve, 90% pa v lasti druge pivovarne. Izgleda, da gre predvsem za distribucijsko mrežo japonskega piva v ZDA. Na ta način bo A-B povečal svojo udeležbo tudi pri uvozu piva v ZDA, pivovarna Kirin pa bo zmanjšala distribucijske stroške za svoje pivo v ZDA.

(Vir: HOPS U.S.A. št. 493, June 1996)

Tudi nemška Hmeljarska zveza se financira s prispevki hmeljarjev - članov. Doslej so zbirali prispevek po količini pridelanega hmelja. Zaradi nihanja pridelka je nihala tudi prihodek Zveze, kar je povzročalo stalne finančne težave.

Tako je znašal skupni prispevek leta 1994 625.000 DEM, leta 1995 pa 897.000 DEM. Zato so se

odločili, da bodo odslej obračunavali prispevek članarine po hektarju hmeljišča, in sicer 62 DEM/ha.

(Vir: HOPFENRUNDSCHAU, št. 2/1996)

Že nekaj let se hmeljna industrija ukvarja s problemom sodobnega pakiranja hmelja. V Nemčiji so ustanovili posebno delovno skupino za "hmeljno logistiko", ki usklajuje vse aktivnosti na tem projektu: od interesov hmeljarjev, raziskav do tehnične izvedbe. Projekt je finančno podprlo tudi bavarsko kmetijsko ministrstvo. Čeprav še ni dokončnih rešitev, se že kažejo prve odločitve, ki so jih posredovali predstavniki trgovskih in predelovalnih firm. Bale naj bi bile kvadraste oblike, velikosti 60x60x120cm in 60 do 70kg težke.

Komisija Evropske unije je za finančno pomoč hmeljarjem za letnik 1995 izoblikovala naslednji predlog: za aroma sorte 444 ECU/ha, alfa sorte 416, druge sorte 298 in poskusne sorte 298 ECU/ha. Odločitev še ni dokončna. Glede na hektarske pridelka in pridelovalne stroške Evropski parlament predlaga Komisiji, naj poveča subvencije za aroma sorte na 470, alfa sorte na 500 ter druge in poskusne sorte na 350 ECU/ha.

(Vir: HOPFENRUNDSCHAU št. 7, Juli 1996)

dr. L. ČETINA

V RAZMISLEK

POROČILO AMERIŠKE HMELJNE INŠPEKCIJE 1976-1995 LISTJE, PECLJI IN SEME (%)

Leto	WASHINGTON	OREGON	IDAHO	POVPREČJE ZDA*	
	Listic, peclji	Listic, peclji	Listic, peclji	Listic, peclji	Seme
1976	1.23	1.43	1.16	1.24	1.18
1977	1.46	1.91	1.15	1.49	1.52
1978	1.38	2.19	1.34	1.48	0.98
1979	1.92	2.32	1.38	1.93	1.07
1980	2.57	2.19	1.84	2.43	1.40
1981	1.93	2.49	1.60	2.01	1.55
1982	1.13	1.80	1.24	1.26	1.38
1983	1.25	1.44	1.20	1.28	1.02
1984	1.07	1.77	1.27	1.18	1.12
1985	1.25	1.56	1.16	1.16	0.67
1986	0.95	0.92	0.73	0.93	1.52
1987	1.14	1.55	1.28	1.23	1.15
1988	0.92	1.28	1.01	1.00	0.89
1989	0.96	0.83	1.20	0.95	1.12
1990	1.01	1.35	1.11	1.09	0.74
1991	0.78	1.39	0.35	0.85	1.15
1992	0.96	1.62	1.02	0.93	0.67
1993	0.71	1.16	0.87	0.79	0.91
1994	0.62	1.12	0.99	0.75	0.54
1995	0.73	1.02	0.97	0.80	0.62

Vir: U.S.D.A. Federal Grain Inspection Service. Prepared by Hop Growers of America, Inc.
* Povprečje ZDA vključuje podatke o letini v Kaliforniji 1976-1986.

BREZ KOMENTARJA!

Hmelj pridelujejo pri nas v šestnajstih občinah (starih).

Kot je prikazano, so to kraji v zahodni in severni Sloveniji, v dolinah rek Savinje, Drave, Save, Krke in Sotle. Že bežen pogled pa odkriva, da je v Sloveniji še precej krajev, primernih za vzgojo hmelja.

1) PRIDELAVA HMELJA V SLOVENIJI V LETU 1995

Zap. št.	O B Č I N A	Hmeljišča v hektarjih	Delež hmeljišč občine v skupnih površinah	Delež hmeljišč v njivah in vrtovih
1	2	3	4	5
1	BREŽICE	42	1,8	0,74
2	CELJE	140	5,9	4,92
3	DRAVOGRAD	6	0,3	0,80
4	MOZIRJE	58	2,4	2,67
5	NOVO MESTO	46	2,0	0,46
6	ORMOŽ	45	1,9	0,62
7	PTUJ	132	5,6	0,76
8	RADLJE OB DRAVI	80	3,4	3,72
9	SEVNICA	40	1,7	1,23
10	SLOVENJ GRADEC	45	1,9	2,06
12	ŠMARJE PRI JELŠAH	16	0,7	0,27
13	VELENJE	8	0,3	0,69
14	ŽALEC	1621	68,4	26,87
15	MARIBOR - RUŠE	22	0,9	2,53
16	MARIBOR - TEZNO	39	1,6	0,51
17	SKUPAJ navedene občine	2371	100,0	2,95
18	SKUPAJ SLOVENIJA	2371	100,0	0,93

Hmelj je v letu 1995 pridelovalo 414 hmeljarskih posestev. Takšno stanje je, kot tudi v ostalem kmetijstvu, zgodovinsko pogojeno.

2.) PRIKAZ POSESTEV S HMELJARSTVOM V LETU 1995

Kategorija posestev po obsegu hmeljarstva	Posestva		Hmeljišča, ki jih ta posestva obdelujejo	
	Število	Delež v %	Delež v %	Hektarji
1	2	3	4	5
do 1 ha	133	32	4	86
od 1 do 2 ha	121	29	8	179
od 2 do 3 ha	68	17	7	168
od 3 do 5 ha	47	11	8	179
od 5 do 10 ha	16	4	4	102
od 10 do 50 ha	12	3	15	358
nad 50 ha	17	4	54	1299
SKUPAJ	414	100	100	2371

Hmeljarstvo je trajna dejavnost. To trajnost pridelave narekuje več dejavnikov:

EMOCIONALNI: večinoma hmelj pridelujejo tam, kjer se s to kulturo ukvarjajo že generacije, saj se znanje in navade, ki jih zahtevajo posebnosti in doslednosti te kulture, prenešajo iz roda v rod.

BIOLOŠKI: hmelj je dolgoletna rastlina, šele v drugem oz. tretjem letu pride v polno rodnost, le ta pa začne padati v povprečju po desetem letu starosti.

EKONOMSKI: hmeljarjenje potrebuje dosti sredstev, večino takšnih, ki so uporabna samo za to panogo.

Razen teh so še:

PODNEBNE razmere,

TALNE danosti,

SOCIALNE razmere,

INDUSTRIJSKA razvitost okolja,

RAZVITOST marketinga in t.d.

Hmeljarji gojijo več sort hmelja. Vodilne sorte so savinjski golding, aurora in bobek, teh sort je 94 % hmelja. Naša avtohtona sorta je savinjski golding, ostale sorte so sadovi dolgoletnih prizadevanj Inštituta za hmeljarstvo in pivovarstvo ter hmeljarjev. Te sorte so tudi v svetu že trdno uveljavljene.

3.) PRIKAZ POSAMEZNIH SORT HMELJA IN NJIHOVIH DELEŽEV V HMELJARSTVU SLOVENIJE ZA LETO 1995

Zap. št.	SORTA	HMELJIŠČA		PRIDELEK	
		hektarji	delež v %	ton	delež v %
1	2	3	4	5	6
1	SAVINJSKI GOLDING	630	27	887	22
2	BOBEK	271	11	503	13
3	CELEA	53	2	73	2
4	CICERO	7	-	13	-
5	CEKIN	6	-	12	-
6	CERERA	30	1	52	1
7	AURORA	1255	53	2268	57
8	APOLON	6	-	5	-
9	ATLAS	35	1	46	1
10	BLISK	39	2	52	1
11	BUKET	14	1	24	1
12	NEOPLANTA	4	-	25	1
13	VOJVODINA	8	-	0	0
14	MEŠANICA SORT IN MAGNUM	12	-	7	-
15	SKUPAJ:	2371	100	3967	100

Najrodnejši je hmelj, kot sem že omenil, v starosti do 10 let. Nasadi so pa pri nas dokaj starejši, saj je nad 11 let starih nasadov 43 % - skoraj polovica. Tako stanje narekuje hitrejšo obnovo.

4.) PRIKAZ HMELJNIH NASADOV PO STAROSTI V LETU 1995

Zap. številka	Starost nasadov v letih	Površina v hektarjih	Delež v %
1	2	3	4
1.	1	109	5
2.	od 2 do 6	678	29
3.	od 7 do 11	575	24
4.	od 12 do 16	736	31
5.	od 17 do 21	205	9
6.	nad 21	68	3
7.	SKUPAJ:	2371	100

Hmeljna rastlina je rastlina humidnega podnebja, ki zahteva lažja tla. Torej zahteva dva pogoja, ki ne gresta ravno skupaj - propustna tla in dovolj vlage.

Rastišča so v 69 % na lažjih tleh in na težjih 31 %, s tem je zadoščen eden od pogojev rasti, drugi pogoj pa je vodni režim.

Izbor tal, nenehno nižanje podtalnice in ne ravno ugoden naravni razpored padavin narekujejo namakanje. Namakanje je možno na 65 % vseh hmeljišč. Nujno pa potrebujejo namakalne naprave še vsaj na 2/3 od tistih 828 hektarjev (540), ki jih še nima.

5.) PRIKAZ TALNIH RAZMER IN OPREMLJENOSTI Z NAMAKALNIMI SISTEMI HMELJIŠČ V SLOVENIJI V LETU 1995

OBČINA	NAMAKANO						NENAMAKANO					
	LAHKA TLA		TEŽKA TLA		SKUPAJ		LAHKA		TEŽKA		SKUPAJ	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1 BREŽICE	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
			42	100	42	100						
CELJE							87	62	53	38	14	10
DRAVOGRAD	6	100	6	100								
MOZIRJE	37	64			37	100	7	12	14	25	21	36
NOVO MESTO	11	24	20	42	31	66	9	20	7	14	16	34
ORMOŽ	45	100			45	100						
PTUJ	73	55	14	11	87	66	45	39			45	39
RADLJE ob D.	53	67	4	4	57	71	23	29			23	29
SEVNICA	24	60			24	60	4	11	12	30	16	40
SLOV. GRADEC	41	92	3	6	44	98	1	2			1	2
SLOV. BISTRICA	22	69			22	69			10	31	10	31
ŠMARJE p. J.	16	97	-	3	16	100						
VELENJE							8	96	-	4	8	100
ŽALEC	866	53	273	17	1139	70	196	12	286	18	482	100
MARIBOR-RUŠE							18	84	3	16	22	100
MARIBOR-TEZNO							38	100			38	100
SKUPAJ:	1187	50	356	15	1543	65	442	19	385	16	828	35

Nakazal sem nekaj pomembnejših osnov pridelave hmelja in skušal poudariti pomen hmeljarstva v Sloveniji ob že poudarjenem pomenu slovenskega hmelja v svetu.

V takih razmerah je bilo lani pridelanega 3967 ton hmelja. Ta letina je bila po vrsti slabših letin dobra, temu pa ni botrovala le narava, pač pa tudi vedno večja strokovnost in prizadevnost hmeljarjev.

Marjan Drobne

PREVZEM HMELJA V HMEZAD EXPORT IMPORT V LETU 1996

Za dovoz hmelja potrebne vreče bo možno dvigniti od ponedeljka, 19. avgusta, dalje. Pri dvigu vreč bo teklo vse po že utečenem sistemu. Priporočamo vam, da hmeljarji, ki sušijo hmelj doma, dvignejo vreče individualno, za tiste, ki jim suši zadruga, pa naj ta dvigne vreče. Vreče se s prevzemom avtomatično razknjižijo, vpišejo se tudi dodatno vrnjene prazne vreče. Za manjkajoče vreče materialno odgovarja vsak prevzemnik sam. Upoštevajte priporočene teže stisnjenega hmelja in jih zaradi pomankanja vreč ne povečujte. Tudi pozneje lahko dodatno dvignete vreče, če ste jih vzeli premalo.

Kot vsako leto, bo prevzem hmelja tekel že med obiranjem za tiste proizvajalce, ki nimajo dovolj velikih skladiščnih prostorov. O takem prevzemu se je potrebno predhodno dogovoriti, najkasneje pa do 20. avgusta.

O natančnem rasporedu dovoza hmelja - letnik 96 - po datumih in proizvajalcih vas bomo obvestili v začetku septembra. Hmeljarje prosimo, naj se razporeda drže, saj le tako ne bo prihajalo do konic in neljubega čakanja. Zaradi narave dela dodelave in prodaje moramo prevzemati vse sorte. Upamo, da boste to sprejeli z razumevanjem.

Prevzem bo potekal kot vsako leto. Novosti sta letos dve, in sicer: vsak proizvajalec mora ob prvi oddaji hmelja izpolniti obrazec IZJAVA O UPORABLJENIH FITOFARMACEVTSKIH SREDSTVIH PRI VARSTVU HMELJA V LETU 1996. V ta namen smo vam spomladi posredovali delovni koledar, ki vam bo izpolnitev te izjave olajšal. Za hmeljarje, ki jim varstvo opravlja kmetijska zadruga, naj izjavo izpolni le-ta. Izjavo odrežite iz Hmeljarja in jo izpolnjeno prinesite s sabo. Pazite na iztečenost karenc in pravilno število rab dovoljenih fitofarmaceutskih sredstev. Kupci že nekaj zadnjih let jemljejo naključne vzorce za kontrolo. Upamo, da bo tudi letos hmelj v skladu z navodili IHP Žalec. Opravljeno bo tudi nekaj naključnih kontrol.

Za obračun hmelja se bodo poleg tehtanja in klasificiranja v kvalitetni razred merile še vlaga, primesi in samo pri sorti aurora količina alfa kislin po metodi NIRS. Novo metodo merjenja primesi vam bo predstavil IHP Žalec. O teh novostih je bila seznanjena skupščina Hmeljarskega združenja in jih je tudi sprejela. Tako dopolnjen pravilnik o

Iz suhega hmelja je težko in zelo zamudno odstranjevati primesi.

prevzemu hmelja velja za leto 1996.

V hmeljni trgovini postaja vsebnost alfa kislin vse bolj pomembna. Zato Vam svetujemo, da se o začetku obiranja posvetujete in upoštevate navodila IHP. Letos bo to še kako pomembno ob tako neenakomernem in podaljšanem cvetenju, predvsem aurore. Če boste hoteli dobiti zanesljiv rezultat o zrelosti hmelja, morate nabrati vzorec s cele rastline, s čim več ponovitvami. Iz nepravilega vzorca je namreč tudi rezultat napačen in naprej napačna tudi odločitev.

Že več sestavkov in razprav je opozarjalo na vsebnost primesi v preteklem letu, ki je bila nenormalna. Res je na to vplivalo tudi vreme med obiranjem, a trgovcev to ne zanima. Slabša je bila tudi vsebnost alfa kislin. Toplo vam polagamo na srce, da letos to zanesljivo izboljšamo. Pazite tudi na pravo temperaturo sušenja in zdobljenost in ne nazadnje tudi na navlaževanje včasih pretoplega hmelja. Bale savinjskega goldinga ne smejo preseči teže 55 kg in 75 kg ostale sorte.

Ob koncu želimo, da priporočila vzamete resno. Svet vse bolj stremi za kakovostjo, in le tako bomo skupaj lahko dosegli uspešno prodajo. Zavedajmo se, da s kvaliteto enega letnika vplivamo tudi na prodajo naslednjih.

Želimo vam dobro avgustovsko vreme in čim boljšo pripravo in izvedbo spravila letine. Če bo kje prišlo do odstopanj od pogodbe, je to potrebno čim prej najaviti najkasneje pa do 20. avgusta. Ob skupni skrbi nam bo zagotovo uspelo dobro pridelati in dobro prodati.

Hmezad Export Import

**IZJAVA O UPORABLJENIH FITOFARMACEVTSKIH SREDSTVIH
PRI VARSTVU HMELJA
V LETU 1996**

(Izjava se odda pri oznamkovanju in je priloga tehtnemu listu!)

Pridelovalec:
Naslov:
Evidenčna številka pri Hmeljni komisiji Slovenije:
Sorta:
Čas obiranja na posestvu: od do 1996
Škropilni program: 'nemški' 'ameriški'

A. PRIPRAVKI ZA VARSTVO HMELJA PRED BOLEZNIMI

1. Hmeljeva peronospora (*Pseudoperonospora humuli*)

Pripravek	Koncentracija (%)	Poraba vode (l/ha)	Datum uporabe
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			

2. Hmeljeva pepelasta plesen (*Sphaerotheca humuli*)

Pripravek	Koncentracija (%)	Poraba vode (l/ha)	Datum uporabe
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

B. PRIPRAVKI ZA VARSTVO HMELJA PRED ŠKODLJIVCI

3. Hmeljeva listna uš (*Phorodon humuli*)

Pripravek	Koncentracija (%)	Poraba vode (l/ha)	Datum uporabe
1.			
2.			
3.			
4.			

4. Hmeljeva listna pršica - /rdeči pajk/ (*Tetranychus urticae*)

Pripravek	Koncentracija (%)	Poraba vode (l/ha)	Datum uporabe
1.			
2.			
3.			
4.			

C. PRIPRAVKI ZA ZATIRANJE PLEVELA IN ODVEČNIH POGANJKOV

Herbucid	Odmerek	Datum uporabe
1.		
2.		
3.		

D. OSTALO

Namen:

Pripravek	Koncentracija (%)	Poraba vode (l/ha)	Datum tretiranja

E. IZPOLNI PRI OZNAMKOVANJU!

Zgoraj navedeni podatki veljajo za:

Število bal hmelja:

Označbe bal:

Neto teža v kg:

Kraj in datum:

Podpisani izjavljam, da pri pridelovanju hmelja, razen zgoraj navedenih sredstev, niso bila uporabljena nobena druga fitofarmacevtska sredstva, da sem upošteval karence (čas, ki mora miniti od škropljenja do obiranja) in da sem fitofarmacevtska sredstva uporabil v skladu z navodili za njihovo uporabo. V nasprotnem primeru sem odškodninsko odgovoren za nastalo škodo.

Kraj in datum:

Podpis pridelovalca:

PRODAJA HMELJA

Po zadnjih poročilih trgovcev s hmeljem se prodaje letnika 1995 zaključujejo. Na razpolago so le še manjše količine pri trgovcih in to v predelani obliki, ekstrakti in briketi. Nasprotno pa so v pivovarnah zaradi zelo hladnega in deževnega vremena v Evropi večje zaloge kot leto poprej. Dobre prodaje piva v prvih petih mesecih letos so zelo pokvarili podatki za junij in julij. V povprečju beležijo vse pivovarne manjšo prodajo kot lani oz. kot so pričakovale.

Kaj naj rečemo o letniku 1996? Ocene pridelka v Nemčiji, kot največji pridelovalki hmelja na svetu, so povprečne. Nemci računajo na povprečno letino, ob tem da so zgodnejše sorte slabe. Čehi ocenjujejo svoj pridelek za slabšega kot lani, Amerika pa napoveduje dober pridelek. Ob tem, da tudi naš pridelek ne bo najboljši, glede na situacijo drugod, ne računamo na eksplozijo cen. Pričakujemo razvoj cen na ravni predprodaje, to pomeni med 6 in 7 DEM za viške. Seveda so to le prognoze, ampak ob normalnem delovanju trga večjih presenečenj ne bi smelo biti.

Prav tako bi želeli opozoriti ob dejstvu, da je v hmelju najpomembnejši dejavnik vrednost alfa kislin, da vsa naša prizadevanja usmerimo v to smer. Izkušnje zadnjih let so pokazale, da se zelo veliko hmelja obere vsaj teden dni prehitro. Vsaj tisti hmeljarji, ki imajo kapacitete tako velike, da oberejo hmelj v enem vikendu ali pa v nekaj dneh, naj to storijo ustrezno kasneje. Euforia obiranja je zakoreninjena, ampak to ima negativne posledice na alfo. Prav nič ne pomaga svilen zelen barva storžkov, če je kobilica prazna ali skoraj prazna. Prepričan sem, da bomo počasi morali razmišljati o kasnejšem obiranju, še posebno hmeljev z visoko alfo. Naša aurora se bo na trgu obdržala samo z višjo alfo. Alfa vrednosti aurore med 6 in 7 % niso dolgoročno perspektivne.

Precej napak delamo tudi pri sušenju in nato navlaževanju. Prepričan sem, da nam ta faza odnese v povprečju vsaj en procent alfa kislin. Poleg tega bomo morali obirati čisteje kot doslej. V hmelju ne sme biti več kot 3% primesi in če to velja za ves svet, bo veljalo tudi za nas.

Prav tako bi želel opozoriti, da letos zaradi slabih rezultatov ne smemo "posekati" vsega goldinga. Pridelati moramo vsaj 1000 ton savinjskega goldinga. Zanesljivo pa je potrebno stare nasade le-tega zamenjati z brezviroznimi.

V zadnjih letih so se v hmeljski trgovini dogajale velike zamenjave sort. V nemilosti se je pri ameriških kupcih znašla nemška sorta hersbruecker, dve leti za tem češki hmelj. Spremembe na trgu so in bodo v bodoče zelo hitre. Ker je naše pridelovalno območje v primerjavi z nemškim ali češkim nekoliko drugačnejše, te spremembe pri nas ne bodo tako hitre. Za kvaliteten pridelek se bodo vedno našle tržne niše. Res pa je tudi, da smo si v zadnjih letih ugled zunaj precej pokvarili zaradi hmeljarskih zdrah in ponujanja hmelja po vseh mogočih kanalih. Počasi se bomo morali sprijazniti z dejstvom, da so pomembni kupci našega hmelja v svetu samo štirje. Vse ostalo je trgovski drobiž. Ponujanje po različnih linijah v končni fazi privede samo do znižanja cene. Zavedali bi se lahko, da je neenotnost praktično uničila francoske in belgijske hmeljarje in če bomo tako nadaljevali, kot delamo v zadnjih letih, tudi pri nas ne bo bistveno drugače.

Zunanji trg, to pa je naša nujnost, ne priznava polovičarstva, zakulisnih iger, špekulacij, domačih zdrah, neproduktivnosti in podobnega. Zunaj se ceni le pošten dogovor, pošteno izpolnjevanje pogodb, kvaliteta in dogovorjeni roki. Mislim, da smo dovolj zreli, da lahko povrnemo hmeljarstvu ugled in poslanstvo.

Andrej Natek

foto: M. Veronek

Tudi nakladanje rastlin vpliva na kvaliteto obiranja. Rastline ne smejo biti lomljene ali prepletene in preveč naložene.

MED HMELJARJI

PRI SERDONERJEVIH V PARIŽLJAH

Leto je kar hitro naokrog. Na zadnji seji Upravnega odbora Hmeljarskega združenja Slovenije, je bil na predlog braslovških hmeljarjev za novega starešino izbran gospod Peter Serdoner iz Pariželj. Predaja starešinstva bo potekala, kot že nekaj zadnjih let, na prazniku hmeljarjev v Braslovčah.

Ob tej priliki bi radi novega starešino predstavili še tistim v slovenskem hmeljarskem prostoru, ki ga morebiti ne poznajo.

Kmetija Serdonerjevih leži ob cesti Šentrupert - Mozirje. Krasi jo lepo urejena okolica s sušilnico, ki da takoj vedeti, da tu domujejo hmeljarji. Pri hiši so tri generacije. Stara mama še z zanimanjem spremlja vsa dogajanja, za delo pa ne more več poprijeti. Zato pa sta tu gospodar Peter in žena. Od treh otrok se je dela doma sedaj močno oprijel sin Peter, ko je končal kmetijsko šolo. Na moje vprašanje, ali je to ime že tradicionalno v družini, so mi to z nasmehom pritrdili. Tudi hčerki z zetoma priskočita na pomoč ob delovnih konicah.

foto: M. Zupančič

Ob mizi se najlažje delajo načrti za delo Serdonerjevih.

Napredek in delo pridnih rok sta vidna na vsakem kotičku kmetije, ki ima 9 ha obdelovalne zemlje. Z bodočim starešino sva torej poklepetala in ko sva se "lotila hmelja", se mu je kar nasmejalo.

Koliko imate posajenega hmelja ?

Trenutno ga je 4 ha, od tega je 1.40 ha savinjskega goldinga, ostale površine pa pokriva aurora. Slabo polovico goldinga smo že zamenjali za brezviroznega in nam letos ni žal. Le ta je ves dosegel vrh opore in je zelo lep, medtem ko "stari" golding letos zelo slabo kaže, saj ga je vročina v začetku junija močno prizadela in sploh ni dosegel vrha opore, pa tudi panoge in cvetni nastavki niso lepi. Oba pa sta bila enako obdelovana, celo namakana.

Ali lahko namakate vse površine ?

Žal zaenkrat še ne. 3 ha lahko, hektarja, ki je na komasaciji Gomilsko, pa ne. V teh letih smo se tega ukrepa kar navadili in bi radi namakali vse.

Kako pa je pri aurori, ali imate že tudi brezvirozno in kakšne so tukaj vaše izkušnje ?

Zaenkrat imamo 0,80 ha brezvirozne aurore ali aurore 12, kot ji rečemo. Sedaj je drugoletnik in je zares lep. Že lani, ko smo dobili sadike iz IHP Žalec, je kot prvoletnik skoraj ves dosegel vrh opore in ker je bil tako lep, smo ga tudi obrali. Bilo ga je kar 400 kg/ha.

Kako pa ste kaj opremljeni za pridelovanje in spravilo hmelja ?

Do letos smo imeli vso mehanizacijo, razen pršilnika. Glede na to, da smo povečali površine in ker je tudi mladi Peter končal šolo in ima veliko veselja s škropljenjem, smo se odločili tudi za svoj pršilnik. Sicer pa nam te količine hmelja uspe obrati s starim obiralnim strojem Wolf, ki obere 250 trt na uro. Ves hmelj posušimo na 12 m² sušilnici, brez sušenja ponoči.

Vzporedna panoga pa je verjetno tudi pri vas živinoreja.

Tako je, ukvarjamo se s pitanjem govedi. V hlevu

jih je 30 glav. Za to živino premoremo tudi dovolj lastne krme, le nekaj malega dokupimo. Danes je to vse predrago.

Kako pa si kaj predstavljate svoje starešinstvo ?

Odkrito povedano, te časti nisem najbolj z veseljem sprejel. Vendarle pa s hmeljem živim od malih nog. Že zgodaj, ko sem bil star le dvajset let, mi je umrl

foto: M. Zupančič

Ob mizi se najlažje delajo načrti za delo Serdonerjevih.

oče in vsa skrb za kmetijo je padla name. Moral sem krepko zagrabit in hmelj je ostal moja ljubezen.

Vključila se je tudi gospa Serdoner in pripomnila, da so le redki dnevi, ko ne vidi hmelja.

Tudi sicer ste zelo aktivni na več področjih.

To je že res, moja posebna ljubezen je petje, saj prepevam že 35 let.

No, potem boste pa svoj govor hmeljarjem lahko zapeli, sem ga pobarala v šali!

Ne to pa ne bo šlo. Veste, govoriti hmeljarji nismo preveč navajeni, le delati. No, z voljo pa bo že kako. Prav je, da se izkušnje starejših prenašajo na mlajše in da se neguje tradicija praznika in naših običajev. Te zadnja leta kar pogrešam. Ni več parade voz. Škoda !

Kaj bi želeli opozoriti ali spremeniti v letu vašega starešinstva ?

Vprašanje je težko in nanj ni lahko odgovoriti. Kot vsi moji predhodniki mislim, da bomo uspešni lahko le skupaj, kar se najbolj vidi pri prodaji. Hmeljsko proizvodnjo in prodajo poznam že 45 let. Vse količine hmelja smo vsa leta prodajali preko skupne

prodaje. Ne glede na to, da je bil včasih letno izkupiček manjši, smo na dolgi rok le bili uspešni. Pa tudi pridelovalne površine imajo močno vlogo. Moti me, da so pri denacionalizaciji tudi nekmetje dobili vrnjeno zemljo, kmetje, ki pa že vso mehanizacijo in znanje imamo, pa imamo premalo zemlje.

Prav gotovo bo posebnega pomena tudi v naslednjih letih premena starih hmeljišč, če bodo le sredstva za to. Le na večjo količino pridelka bodo stroški manjši in bomo konkurenčno uspešni.

Ob koncu pa smo si zaželeli ugodno vreme do obiranja, z željo, da bi nabrali čim več in to tudi čim boljše zelene rože, da nam bo še naprej v ponos.

Martina Zupančič

HMELJARJI,

obveščam vas, da imam na

zalogi rezervne dele za obiralne

stroje, ugodno obiralne late

komplet, obiralni prsti.

Povše Marjan

Podlog 46a

3311 ŠEMPETER

telefon: 063-701-373

JANEZ HAUSENBICHLER

Čas je že, da malo podrobneje predstavimo Janeza Hausenbichlerja. Prvič naletimo na Hausenbichlerje l. 1816 v Šempetru. Tu je bila tega leta poštna postaja, kjer so prepregali konje. Poštar pa je bil Avguštin Hausenbichler.

V knjigi "Vrbje" je prof. Janko Orožen opisal domačije in njihovo posest v vasi. Pri Nidorferjevi posesti in mlinu, navaja avtor, je grof Gaisuck (Novo Celje) prišel v konkurz, potem je posest z mlinom kupil l. 1826 Janez Hausenbichler, "koroški rojak" tedaj še poštar v Šempetru. Janezu naj bi sledil Avguštin. Tu je napaka, posest je kupil Avguštin, nasledil pa jo je sin Janez. Od Hausenbichlerjevih je posest kupil Gorjup. L. 1856 jo je kupil Tomaž Nidorfer, ki jo je prodal konventu "usmiljeni bratov". Prav tako je leta 1871 Tomaž Nidorfer dokupil določeno posest od Matilde Lauterer, roj. Hausenbichler (sestra ali Janezova teta).

Pri posesti Kuder - Rotar - Hausenbichler najdemo zapis lastnikov: Rotar - Matilda Hausenbichler (1846) - Janez Hausenbichler - vdova Elizabeta Hausenbichler (1899). Iz tega sledi, da je bila Matilda žena Avguština H., mati Janeza Hausenbichlerja, Elizabeta pa žena Janeza Hausenbichlerja.

Janez Hausenbichler se je izučil za medicarja. 17-leten (1855) je odšel po takratnem običaju v "fremt", češ, da si mora vsak pomočnik v tujini nabrati izkušnje. Leta 1859 se je vrnil in se poročil z Elizabeto, roj. Zmrzlikar iz Celja.

Matilda ali Marija Hausenbichler je bila iz usnjarske obrtniške družine Šentak. Iz zakona z Avguštinom (po nekaterih virih Alojzijem) so se rodili sin in tri hčerke. Ena od hčera je bila poročena z Josipom Lorberjem, tovarnarjem poljedelskih strojev.

Sin Janez je opustil medicarsko obrt in pričel z gostilno. Dne 25.2.1862 je občinski svet Žalec ugodil njegovi prošnji in mu dodelil gostinsko koncesijo. Gostilna je bila zelo znana, saj so se med drugim v njej 8.6.1880 sešli tudi mnogi vrli Žalčani in se posvetovali o ustanovitvi prostovoljne gasilske brambe.

Neutrudni Janez Hausenbichler je deloval na

marsikaterem področju. Trideset let je bil občinski odbornik (od l. 1867), 24. mar. 1872 je bil izvoljen v občinski svet, ki je pod vodstvom župana dr. Jožeta Tarbauerja sklenil, da se imenuje poslovni odbor, ki mu je načeloval Janez Hausenbichler. V letih 1888 - 1894 je bil Janez tudi žalski župan. Na njegov predlog se je 28.2.1888 uvedlo slovensko uradovanje. Prav tako so 9.1.1891 na njegov predlog sklenili, da brezplačno odstopijo zemljo za železnico. Zemljo so poprej kupili za 4000 goldinarjev. Tako je bila 27. decembra 1891 otvoritev proge Celje - Velenje.

Na področju hmeljarstva sta bila Haupt in Hausenbichler prva, ki sta zasadila prvi golding v Savinjski dolini. Prav Hausenbichler je skupaj z Lorberjem zasadil večji hmeljski nasad v dolini.

Predaleč bi nas zapeljalo, če bi morali opisati še zgodovino hmeljarstva in njenih začetkov, ki so tudi delo Janeza Hausenbichlerja.

Poudarimo le najpomembnejše, da je leta 1882 izšel "Navod o hmeljariji", ki ga je spisal Janez. Že sam naslov pove vsebino knjižice. Prepišimo zadnji odstavek knjižice:

"H koncu opominam novinca še jedenkrat posebno na to, da naj v prvem letu ne nasadi preveč sadežev in si pripravi le toliko polja, da svoj pridelek v svojih prostorih lahko posuši. Počasi se tudi daleč pride. V naši Savinjski dolini je pričel Knez Salm leta 1865 tudi z malim hmeljščem, sedaj pa že obdeluje 14 oralov...."

Ohranjen je življenjepis Josipa Lorberja, znanega tovarnarja hmeljskih sušilnic. Januarja 1878 se je preselil v Žalec. Zapisal je, da je ob njegovem prihodu bilo v Žalcu zelo malo hmelja. Hmelj so imeli le v graščini Novo Celje in za poizkus sta ga po pol johe imela še Hausenbichler in Žuža. Nato piše, da sta skupaj s Hausenbichlerjem kupila 2 johi zemlje in na njivo posadila hmelj. Lorber piše, da je imel Janez takrat zelo malo znanja o hmelju in je zato njivo zoral 1 m globoko in jo popolnoma uničil. Na dan je prišel gramoz. Na to zemljo je posadil 5000 sadik in nato čakal tri leta na prvi pridelek. Ta izkušnja je Hausenbichlerja pripeljala do tega, da je za hmeljarjenje potrebno določeno

znanje, zato se je sam neumorno učil in to prenašal tudi na druge.

Ob zaključku zapišimo, da je odveč razprava, kdo je prvi gojil hmelj v Savinjski dolini. Dejstvo je, da je temelje postavilo Južnoštajersko hmeljarsko društvo in med njimi v prvi vrsti Janez Hausenbichler in Anton Petriček.

Veličasten je bil tudi pogreb. Ljubljanski Sokol je poslal brzojavko, v kateri je zapisal: Prerano umrlemu neustrašnemu prvoboritelju za Naroda čast in pravice kliče večnaja pamjat Ljubljanski Sokol.

Na njegovi rojstni hiši je vzidan relief z besedilom:

Oče Savinjskega hmeljarstva
Janez Hausenbichler
1838 - 1896

veleposestnik in župan trga Žalec, ustanovitelj Hmeljarskega društva, Savinjske posojilnice, Prostov. gasilskega društva, Dirkalnega društva, podpredsednik okrajnega zastopa celjskega, predsednik prve narodne čitalnice l.1869 i. t. d., častni občan občin Braslovče, Griže, Okolica Celja, Velika Pirešica in trg Žalec.

Tekst sem prepisal iz sestavka Jake Slokana "Domača pričevanja o Janezu Hausenbichlerju" (Savinjski zbornik IV / 1978), saj bi iz originalne table težko prebrali besedilo. Si Hausenbichler to zasluži ?

Franc Ježovnik

OGLAS

Prodám obiralni stroj Allays št. 2
za rezervne dele.

Šalej Slavko,
Drešinja vas 16, Petrovče;

telefon: 063-707-291

*Elektroinstalaterstvo
elektromeritve in
servisiranje elektro motorjev*

JANIČ PETER, s.p.

Gotovlje 62/d, 3310 Žalec

Telefon: 063/715-299

Fax: 063/714-159

30 let
*Že 30 let vam nudimo usluge s področja elektromeritev,
servisiranja in elektro instalacij.*

**Upamo, da ste nas že spoznali
in se priporočamo !**

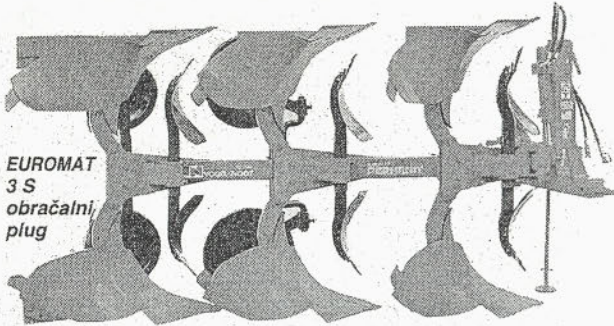
SIMEX

d.o.o.

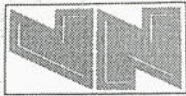
Generalni zastopnik **70/1996**
SIMEX, d. o. o., ŽA
3310 ŽALEC, Telef
Telefaks: (063) 714

COBISS

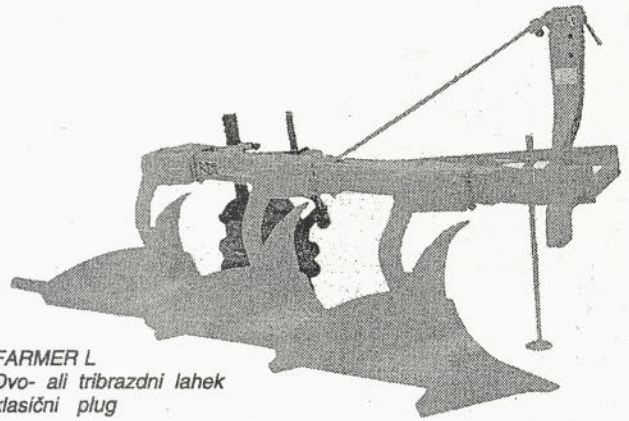

EUROMAT
3 S
obračalni
plug

VOGEL & NOOT

PLUGI ZA DOBRO
ORANJE

FARMER L
Dvo- ali tribrazdni lahek
klasični plug

Prvič je popolnoma uspelo zatreti odporne listne uši, hkrati pa obvarovati koristne žuželke

Chess je nov insekticid z enkratnimi lastnostmi. Deluje selektivno na listne uši, tudi na odporne, a hkrati ni škodljiv za koristne žuželke. Njegova učinkovitost je izjemno visoka in traja kar tri tedne. Ne pušča ostankov in ne obremenjuje okolja. Je nenadomestljiv proti sivi breskovi uši ter odličen za uporabo v hmelju in zelenjavi (tudi v rastlinjaki).

Ciba-Geigy, agro, d.o.o.
Einspielerjeva 6
1000 Ljubljana
Tel.: (061) 132-71-13
Fax: (061) 132-91-55

501-4662 SL 31 (1996)

ciba
Chess